

VÅRT FÖRSVAR

Oberoende tidskrift sedan 1890

Nr 2, Juni 2019

EU:s säkerhets-
och försvarspolitik

The world may change. **World class doesn't.**

In today's changing world, we face technological, financial and logistical challenges that conventional thinking just won't match.

It takes innovative, pragmatic thinking to push boundaries and develop clever solutions.

We call it the thinking edge.

www.saabgroup.com

SAAB

VÅRT FÖRSVAR

Oberoende tidskrift för försvar
och säkerhet sedan 1890. Utges
av Allmänna Försvarsföreningen.

Vårt Försvar utkommer med fyra
nummer per år. Tidskriften är ett
populärvetenskapligt, opolitiskt
organ för analys och debatt i
försvars- och säkerhetsfrågor.

Ansvarig utgivare:

Elisabeth Nilsson

Chefredaktör:

Tommy Jeppsson

E-post: chefredaktoren.vf@aff.a.se

Redaktionskommitté:

Johanna Gårdmark, Gunilla Herolf,
Tommy Jeppsson, Bo Jifält,
Stefan Ring, Olle Schylander och
Anna Wieslander.

Grafisk design:

ClearDesign.se

Tryck:

Tryckerigruppen AB

Nästa nummer:

2/10 2019

Material:

Publicering av artiklar införda i Vårt
Försvar medges med angivande av
källan. Tidningen tar inte ansvar för
insänt icke beställt material.

Prenumeration:

Helår fyra nummer: 300 SEK.

Pris t o m 25 år: 100 SEK.

Bankgiro 482-8885 eller

Plusgiro 127 11-8

ISSN:

0042 - 2800

Annonser och annonspriser:

Aff:s kansli

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm

Telefon: Kanslichefen Olle Schylander

070-302 77 20

E-post: aff@aff.a.se

www.aff.a.se

Organisationsnummer:

802000-1106

Omslagsbild: Vilket Europa
kommer denna lilla pojke att leva i?
Foto: Jacek Skrok / Shutterstock.

EU behövs för säkerheten

Förkortningen EU associerar
till det som uppfattas som
den europeiska gemen-
skapens främsta roll, nämligen
ekonomiskt samarbete. Unionens
säkerhetsdimension kan, jämfört
med det ekonomiska samarbetet,
lätt uppfattas som perifer. Oftast
uppmärksammas endast den del av
den säkerhetsskapande rollen som
rör mjuk säkerhet som t ex insatser
i samband med katastrofer. Det
som ofta glöms är att grundidén
bakom ett europeiskt samarbete
handlade om säkerhet.

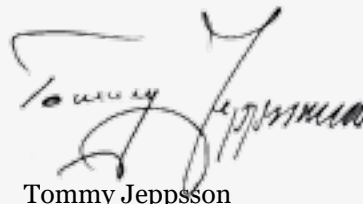
Efter två världskrig, och i början av
ett kallt dito, fanns en önskan att
genom en europeisk integrations-
process förhindra ytterligare krig på
vår kontinent. Det första uttrycket
för denna tanke var Kol- och stål-
gemenskapen, som materialiserades
1952. En läsning av gällande unions-
fördrag klarlägger att EU:s över-
gripande mål fortfarande är att
främja freden och att skydda värden
som frihet, demokrati, jämlikhet
och folkens välfärd. EU är därmed
försvarare av de värden som utgör
fundament för den liberala världs-
ordningen.

I vår tid, när denna världsordning
utmanas av starka statliga och icke-
statliga aktörer, och när det finns
oro för hur USA ser på sin roll som
en garant för denna världsordning,
blir konsekvensen att EU får en
ökad säkerhetsskapande roll. De
lagliga verktygen för ett fördjupat
försvarssamarbete existerar, men
det fattas politiska vilja hos många
medlemsstater. Viljan till integrering
på de säkerhets- och försvars-
politiska områdena bör rimligen
brådska med tanke på hur expan-
sionistiska regimer i bl a Ryssland
och Kina agerar. Resultatet är
ökad osäkerhet hos människorna.

Mer säkerhetsskapande åtgärder
behöver således vidtas.

Hoppfullt är däremot det perma-
nenta strukturerade samarbetet
(engelsk förkortning "Pesco"), det
samarbetsinitiativ som antogs den
11 december 2017 av EU. Pesco
syftar till ett fördjupat försvars-
samarbete inom ramen för den
gemensamma utrikes- och säker-
hetspolitiken (GUSP), i vilket 25
av de 28 medlemsstaterna deltar.
Danmark, Malta och Storbritannien
har valt att stå utanför, i det brittiska
fallet logiskt med hänsyn till att
man lämnar unionen och Danmark
p g a att man står utanför EU:s
säkerhetspolitiska samarbete.
Möjligen kan s k "tredjeländer",
som Storbritannien kommer att
benämnas, tillåtas att delta i
projekt, men i så fall först efter
prövning av de olika fallen. Den
6 mars 2018 antog de deltagande
medlemsstaterna en färdplan
för genomförandet av Pesco och
förhoppningar finns att något
substantiellt ska värka fram.

Och substans behövs i ett EU där
medlemsländerna sammantaget
ligger på en andraplats i världen
avseende försvarskostnader, men
där uteffekten inte motsvarar
satsade medel. Till det kommer
nödvändigheten att uppbåda vilja,
både att sätta sig över tanken på
försvaret som en enbart nationell
kärnuppgift med vidhäftad natio-
nell prestige och att åtgärda den
visade oförmågan till samordnad
försvarsforskning och försvars-
industriell produktion.

Tommy Jeppsson

11

26

VÅRT FÖRSVAR Nr 2, Juni 2019

Noterat

5 Minou Sadeghpour
Taiwan, Trump, Telia

EU-expert om europeisk säkerhet

7 Gunilla Herolf
Europeiskt säkerhets- och försvarssamarbete
Hoten har ökat i antal, svårighetsgrad och komplexitet.

Tema: EU:s säkerhets- och försvarspolitik

11 Michael Sahlin
EU och utmaningarna från öster
Svårt samla ett splittrat Europa till en effektiv Rysslands-politik.

14 Björn Fägersten
Europeisk säkerhet och variabel autonomi
EU:s roll kommer att stärkas med tiden.

16 Oscar Jonsson
Oundgänglig men osannolik
En europeisk gemensam försvars- och säkerhetspolitik behövs mer än någonsin.

18 Nicola Clase
Migration – stor fråga inom diplomatin
I framtiden lär migrationstrycket fortsatt öka.

20 Per Lunqe
Partierna och europeisk säkerhet
Vårt Försvar har frågat riksdagspartierna om europeisk säkerhet och försvar.

Analys

23 Lars Nylén
Det kriminella spindelnätet
Det krävs krafttag från hela samhället.

26 Björn Ottosson
Slitningar i den transatlantiska länken
En känsla av solidaritet borde övertrumpfa snäva politiska kalkyler.

28 John Rydqvist
INF-avtalets avveckling
Maktförskjutningar och ryska försvarsbehov ledde till att INF-avtalet sågs som uttjänat.

30 Magnus Norell
Mellanöstern – region i kris
Vi har självförrållat hamnat i en situation där försvaret av våra grundläggande värderingar är satt på undantag.

33 Monica Lindman
Svenskar löser uppgiften
Han ser bara positivt på sin utlandserfarenhet.

Debatt

36 Anders Brännström
Efterlyst – djupare analys och slutsatser!
Det är bråttom!

Ord i tiden

38 Jenny Deschamps-Berger och Bengt Axelsson
Försvar för friheten
Vårt öppna samhälle är en styrka, vårt förtroende för varandra likaså.

TRUMP, TERRORSTÄMPLING OCH TEHERAN

USA meddelade i början av april att man nu terrorstämplar det iranska revolutionsgardet. Iran var inte sen att svara med samma mynt och terrorstämplade, enligt iranska statliga media, amerikanska styrkor. Därmed fortsätter den dåliga relationen mellan Washington och Teheran. Risken med Washingtons beslut att stämpla det iranska revolutionsgardet som en terroristorganisation är, enligt den brittiska tankesmedjan International Institute for Strategic Studies, inte att en iransk vedergällning ska äga rum utan snarare att man nu får en ytterligare osäkerhetsfaktor i en redan frostig relation.

Därutöver meddelade Trump-administrationen i mitten av april

att man inte skulle förlänga undantagen från amerikanska sanktioner för länder som köper olja från Iran. Detta är ett led i en strävan att bringa Irans oljeexport ner till noll. Teheran återkom med beskedet att om landet inte kan exportera olja, kommer man att vidta åtgärder som äventyrar säkerheten för de oljefartyg som passerar genom Hormuzsundet.

Den senaste tidens händelser har bidragit till en ökad känsla av osäkerhet i förbindelserna mellan USA och Iran. En sådan kan i sin tur leda till oavsiktlig konfrontation för de amerikanska styrkor som verkar i en av de ekonomiskt viktigaste regionerna i världen.

Ayatollah Ali Khamenei.
Foto: khamenei.ir / Wikipedia.

"A country that demands moral perfection in its foreign policy will achieve neither perfection nor security."

Henry Kissinger

SLUTET PÅ EN ERA

I början av april 2019 avgick Abdelaziz Bouteflika, Algeriets åldrade president under stark press från landets militära ledning. Presidentens plötsliga avgång var resultatet av fem veckors gatu-protester mot att Bouteflika avsåg att kandidera för en femte mandat-period i det val som man ursprungligen planerade att hålla i mitten av april. Nu, efter ytterligare ett par veckor, har ett dödläge uppstått, då demonstranter och säkerhetsstyrkor är oense om hur snabbt övergången ska ske och hur den ska se ut. Demonstranterna kräver att det algeriska ledarskapet måste ge tydliga signaler om att verklig

förändring pågår genom att bland annat skjuta upp presidentvalet.

President Abdelaziz Bouteflika.
Foto: Wikimedia Commons.

I stället har myndigheterna förbjudit demonstrationer, vilket enbart har lett till att protesterna ökat.

Ledarskapet bör nu omedelbart inleda en dialog med ledare som accepterats av demonstranterna. Målet för en sådan skulle vara att nå en överenskommelse om en politisk övergång som tjänar till att återställa förtroendet och förhindra en okontrollerad våldscykel.

Uppenbart är att en ändring i Algeriet bör komma inifrån, inte utifrån. All extern inblandning för att bringa ordning riskerar nu att undergräva legitimiteten för den övergång som behöver äga rum.

SPÄNNINGAR I TAIWANSUNDET

Trots att Kina på senaste tiden eskalerat sin närvaro i Taiwansundet på såväl det retoriska som det militära planet, menar bedömare att en väpnad konflikt i sundet fortfarande är att betrakta som osannolik på kort sikt. Kinesisk militär har, enligt en bedömning från tankesmedjan International Crisis Group, misslyckats med att uppnå en avskräckande effekt på den taiwanesiska befolkningen, vars identitet alltmer distanserar sig från det kinesiska fastlandet. Det är dock möjligt, och en förhoppning hos många, att ett regeringsskifte i Taipei nästa år

kommer att leda till förbättrade förbindelser över sundet.

I början av 2019 gjorde Kinas resident Xi Jinping ett kraftfullt offentligt uttalande om en återförening med Taiwan och förklarade att det enligt honom var både absolut nödvändigt och oundvikligt.

Tydligt är att Kinas taktik under de senaste åren, med att pressa Taiwan ekonomiskt och politiskt, har misslyckats. Visserligen har Kinas militära insatser avskräckt dem i Taiwan som vill att landet ska förklara sig formellt självständigt, men kineserna

har inte lyckats med att få den taiwanesiska befolkningen att stödja en återförening.

Taiwansundet.
Foto: atdr / Shutterstock.

BLÅLJUSBROTT

Regeringens blåljusutredning har haft i uppdrag att skapa ett modernt straffrättsligt skydd för blåljuspersonal. Anledningen är de angrepp som har skett mot bland annat polis, räddningstjänst och ambulanssjukvård. För att tydliggöra brottens allvar och för att stärka skyddet för blåljuspersonal föreslår utredningen att ett nytt brott, "blåljussabotage", införs i brottsbalken. Straffet för blåljussabotage föreslås bli upp till fyra

års fängelse och i grova fall upp till livstids fängelse.

Utredningens förslag har inte enbart mötts av positiva reaktioner. Magnus Hörnqvist, universitetslektor vid Kriminologiska institutionen vid Stockholms Universitet, menar att det inte finns någon forskning som stödjer att skärpta straff har effekt på denna typ av brottslighet och att effekten av lagförslaget kommer att bli låg i de utsatta områdena.

Även Sverker Jönsson, som är universitetslektor i straffrätt vid Lunds Universitet, vänder sig starkt mot de kraftigt skärpta straffen.

Han menar att angreppen mot blåljuspersonal orsakas av social oro och segregation, något som en straffskärpning inte kommer att råda bot på.

Ambulans under utryckning i Eskilstuna.
Foto: Hangsna / Wikipedia.

TELIA

Försvarsmakten invänder starkt emot en eventuell utförsäljning av statens andel i Telia och varnar för "allvarliga konsekvenser" vid en sådan åtgärd. Myndigheten vill behålla äganderätten i Telia, eftersom bolaget sitter på verksamheter som är viktiga för Sveriges säkerhet. En utförsäljning skulle utgöra ett hot mot denna.

Riksdagen röstade om frågan i början av april. Vid omröstningen fastslog en majoritet att det inte finns tillräckliga motiv för ett statligt ägande i Telia på sikt. Samtidigt slog riksdagen fast att en utförsäljning måste föregås av en grundlig konsekvensanalys med fokus på de säkerhetspolitiska aspekterna.

Minou Sadeghpour är verksam som styrelseledamot i Allmänna Försvarsföreningen. Hon bevakar säkerhetspolitik och utvecklingen i omvärlden.

minou.sadeghpour82@gmail.com

Europeiskt säkerhets- och försvarssamarbete

*Ett EU som snart kommer att sakna Storbritannien.
Illustration: cleardesign.se.*

*Det finns hoppfulla tecken. Populisterna har, utöver motviljan mot migranter och mot Bryssel, ingen politisk ideologi. Länderna vill inte heller lämna EU – vissa av dem är stora nettobidragstagare. Vidare har brexit lett till en stark våg av stöd för EU hos övriga medlemsländer och nya konkreta förslag har börjat genomföras, skriver **Gunilla Herolf**.*

EU får idag kritik för att inte kunna lösa de aktuella problemen, vare sig de kommer utifrån eller har uppstått inom Europa. Oavsett hur rättvis kritiken är, motiveras den oftast av en genuin oro för hur EU ska kunna möta de många och svåra utmaningarna. Den är också ett tecken på medvetenheten om att dagens problem bara kan mötas gemensamt och på EU:s betydelse för Europa. Det går inte att idag besvara frågan om EU kommer att bemästra alla de problem som nu tornar upp sig, men en viss ledning kan man få genom att studera de mekanismer som styr EU:s säkerhets- och försvarspolitik. Lättast att urskilja är de när man skärskådar de faser i tiden då EU har förändrats och utvecklats.

DEN TIDIGA UTVECKLINGEN

Planerna om att skapa en organisation som för all framtid skulle kunna förhindra de krig som under många år förhärjat Europa har djupa rötter. Det gällde att skapa ett skydd mot det inre hotet med ursprung i fiendskapen mellan Frankrike och Tyskland. Vid de diskussioner som inleddes genast efter krigsslutet visade det sig dock att endast några få länder kunde acceptera en omfattande överstatlig organisation. I stället kom det yttre hotet att dominera. Anledningen var Sovjetunionens aggressiva politik, som blev uppenbar bl a genom Pragkuppen 1948 och Berlinblockaden 1948 – 49. Direkt efter Berlinblockaden bildades Atlantpakten (sedermera Nato) med USA och Kanada som de två icke-europeiska medlemmarna.

För Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna och Tyskland kvarstod ändå det inre hotet. Lösningen blev att skapa en överstatlig myndighet, om än begränsad till ekonomiska frågor. Kol- och stålgemenskapen (1952)

kontrollerade de för krig så viktiga kol- och stålindustrierna och gjorde det därmed omöjligt för något land att använda dem för krigssyften. Samarbetet förblev ekonomiskt men fördjupades genom bildandet av den europeiska gemenskapen (EG) i och med Romfördraget 1958.

Grundbulten inom EG var relationen mellan Frankrike och Tyskland. Båda behövde såväl varandra som EG. Frankrike fick Tysklands stöd för att föra ut franska idéer och Tyskland kom genom Frankrike ut ur sin isolering efter andra världskriget. Det federalistiska Tyskland och det centralistiska Frankrike var helt olika varandra, och de kompromisser som deras gemensamma förslag innebar blev därmed acceptabla också för andra länder inom EG.

Hoten har ökat i antal, svårighetsgrad och komplexitet.

Med EG och Nato hade man skapat förutsättningarna för europeiskt samarbete under lång tid framöver. EG blev den viktigaste organisationen för ekonomiskt samarbete medan Nato fick den allt viktigare rollen för försvaret av Europa allt eftersom det kalla kriget blev allt kallare. USA blev samtidigt, med sina trupper och sina löften inom Nato, bundet till närvaro i Europa.

OMVÄLVNINGAR OCH UTVECKLING

Berlinmurens fall 1989 förändrade Europa i grunden. Tyskland återförenades, Sovjetunionen efterträdades av Ryssland, som inte ansågs ha vare sig avsikt eller kapacitet att hota väst och en rad länder återfick sin frihet. EG kunde nu

utvidga sitt samarbetsområde utöver det ekonomiska och in på det säkerhetspolitiska området, vilket skedde genom Maastrichtfördraget 1993, då organisationen döptes om till Europeiska Unionen (EU).

1990-talet blev i stort ett hoppfullt decennium, då samarbetet mellan de tidigare ideologiska motståndarna utvecklades och en rad avtal kunde slutas. Överraskande och oroväckande visade det sig att krig ändå kunde uppstå i Europa och att organisationerna under en lång period dessutom var hjälplösa inför de jugoslaviska krigen. Fred återskapades så småningom men man hade också fått insikt om att denna typ av konflikt skulle kunna återkomma.

Den utveckling som nu följde skedde i full enighet mellan de europeiska EU-medlemmarna. Det första steget togs av fransmän och briter genom mötet i St Malo i december 1998, vid vilket Natos viktiga roll för försvaret av Europa erkändes (ett brittiskt krav) men också att EU måste kunna utföra autonoma operationer baserade på en trovärdig militär kapacitet (det franska kravet). Bakgrunden var att dessa två länder, som tillsammans stått för en stor del av de militära insatserna i Jugoslavien, hade sett hur hårt detta hade tärt på deras resurser. En annan anledning var de uppenbart olika synsätten mellan USA och Europa om hur en konflikt av denna typ skulle hanteras. Frankrike och Storbritannien sökte nu en större europeisk kapacitet, för att EU i framtiden i en liknande konflikt skulle kunna agera på egen hand.

St Malo-deklarationen fick genast stöd av övriga medlemsländer, inklusive USA, och processen gick vidare med beslut om en militär och senare också en civil snabbinsatsstyrka. Under de följande åren utvecklades också EU:s besluts-

Grad och art av europeiskt säkerhetssamarbete avgörs ytterst av medlemsstaternas väljarkår. Foto: TMA Harding / Shutterstock.

process för att kunna hantera de nya uppgifterna.

Med attacken den 11 september 2001 ställdes alla relationer på sin spets. Såväl EU som Nato förklarade sig solidariska med USA och många länder deltog i operationen i Afghanistan, men kravet på medverkan i attacken mot Irak 2003 splittrade Europa. Klyftan mellan USA och de länder som inte deltog (framför allt Frankrike) blev djup och ordvalen allt skarpare. För EU som nyss sett sig som enat, och genom de nya reformerna allt starkare, blev den inre splittringen en chockartad erfarenhet. Den ledde till en samsyn om att förtroendet måste återskapas, vilket också skedde med den europeiska säkerhetsstrategin (ESS) i december 2003. ESS var visserligen inte någon strategi men ett stort steg framåt i det att alla EU:s medlemsländer stod bakom ett antal viktiga principer. Man enades om de viktigaste hotbilderna som terrorism, spridning av massförstörelsevapen, regionala konflikter etc. Länderna var också eniga om principer som att inget land på egen hand kunde hantera dagens komplicerade problem, att

Europas säkerhet och välbefinnande var beroende av ett effektivt multilateralt system och att de nya hoten inte kunde bekämpas med enbart militära medel utan bara genom samverkan mellan olika instrument.

Koncentration på det gemensamma godas seger krävs.

Enigheten kring den nya och komplexa situationen bidrog till att det första decenniet av 2000-talet blev en i stort sett positiv period för EU. En rad krishanteringsoperationer ägde rum (de allra flesta civila) och sammanlagt togs 2004 och 2007 tolv länder emot i EU. Samtidigt pågick förhandlingar som ledde till att Lissabonfördraget trädde i kraft 2009. Den här gången fanns ingen stor omvälvande händelse med i bakgrunden. Avsikten var i stället att öka effektiviteten och kontinuiteten i samarbetet. T ex infördes tjänsten som hög representant, vilken nu innehas av Federica Mogherini.

Som framgår av beskrivningen ovan har dramatiska händelser spelat en stor roll för EU. De har lett till förändringar för att göra EU bättre ägnat att reagera på hot från omvärlden och har ofta skett snabbt och utan större meningsskiljaktigheter, som efter de jugoslaviska krigerna och genom det momentum som kom med ESS. Vid andra tillfällen, som inför Lissabonfördraget då avsikten var att förbättra det inre arbetet, blev processen lång och komplicerad.

Enigheten i Europa har hela tiden haft sina gränser. Vissa länder strävar efter ökad överstatlighet medan andra värnar om staters suveränitet genom det mellanstatliga samarbetet. Inom det försvarspolitiska området vill en del länder ha en stark roll för USA, medan andra vill begränsa USA:s roll till att vara enbart en garant för Europas säkerhet. Snabbinsatsstyrkor har visserligen skapats, men oenighet mellan länderna om deras användning har gjort att de hittills aldrig har kommit till användning.

Trots dessa olikheter, och trots att EU:s säkerhets- och försvarspolitiska område är mellanstatligt, med vetorätten som dominerande, har

samarbetet fördjupats. Märkligt är också att detta kunde ske samtidigt som organisationen växte från ursprungligen 6 till nu 28 (troligtvis snart 27) medlemsländer. En anledning är att de nu alltmer dominerande nya hoten bäst kan mötas i nära samarbete mellan myndigheter i medlemsländerna.

DET STORA OMVÄLVNINGEN

Under en mycket kort tidsrymd kom situationen i Europas närområden att förändras dramatiskt. I öster blev Georgienkriget 2008 en tidig förvarning om en ny rysk politik, som med Vladimir Putins återkomst som president 2012 slog igenom på allvar. 2014 annekterades Krim och därefter kom den ryska aggressionen i Ukraina. I söder inleddes hösten 2010 den utveckling i Nordafrika som 2011 fick det hoppfulla namnet arabiska våren, men som samma år fick ett våldsamt förlopp i Libyen och ledde till ett långdraget krig i Syrien. Detta genererade också den stora flyktingvåg som under 2015 orsakade en kris i Europa. Även i väster blåste orosmoln upp då britererna 2016 röstade för att lämna EU och amerikanerna samma år utsåg Donald Trump till president. Den förstnämnda händelsen kommer att försvaga EU och beträffande den senare har den amerikanska politiken gjort Natos framtid osäker. I norr, slutligen, har den strategiska vikten av det arktiska området ökat, med påföljande militarisering.

Hoten har inte bara ökat i antal utan också i svårighetsgrad och komplexitet och såväl Nato som EU har upplevt att deras militära och civila medel inte ens tillsammans kan bemästra dem. Det gäller bl a Syrienkriget, terrorismen, som nu också slagit rot i Europa, oroligheterna i Libyen, som åter blossat upp, och flyktingproblemen som, trots de mycket mindre flyktingströmmarna, tycks lika olösliga.

Andra hot upplevs som direkt riktade mot EU-ländernas inre säkerhet. Ett sådant är Kinas Belt and Road-initiativ, som ses som försök att få inflytande i andra länder och Rysslands uppenbara ansträngningar att splittra EU, som redan fått effekt i hur vissa länder agerar. Det gäller inte bara ekonomiskt svaga länder i sydöstra Europa utan t o m Österrike, vars nära relation med Ryssland nu oroar andra medlemsländer. Vissa länder, som Polen och Ungern, utmanar öppet den värdegrund som EU vilar på. Vidare finns i snart sagt varje europeiskt land populistiska partier som är EU-kritiska och ofta Rysslandsvänliga. Ofta samarbetar de också med varandra. Mellan det italienska Lega, det polska Lag och rättvisa (PiS), det ungerska Fidesz, det franska Nationell samling (f d Nationell front) och det österrikiska Frihetspartiet (FPÖ) finns kontakter som bygger på motståndet mot migranter och kritiken mot Bryssel.

Mot militära yttre hot och pågående kris och krig är EU:s säkerhetspolitiska verktygslåda inte effektiv. EU:s militära styrka är för en förutsägbar framtid inte tillräcklig för att kunna möta territoriella hot utan ägnar sig bäst för konflikt-

förebyggande och fredsbevarande verksamhet, ofta tillsammans med det stora antalet civila verktyg som EU förfogar över.

De icke-militära hoten står nu i centrum. Det gäller alla de hot som nämnts tidigare, och som ofta är såväl externa som interna, men genom framgångarna för populisterna har EU:s fokus kommit att i hög grad fokusera på att bevara den inre sammanhållningen och framför allt den gemensamma värdegrund som organisationen står för och som nu upplevs hotad.

Det finns också hoppfulla tecken. Populisterna har, utöver motviljan mot migranter och mot Bryssel, ingen politisk ideologi. Länderna vill inte heller lämna EU – vissa av dem är stora nettobidragstagare. Ett annat hoppfullt tecken är valet av Slovakiens nya president, framröstad av befolkningen som en reaktion mot korruptionen i landet. Vidare har brexit lett till en stark våg av stöd för EU hos övriga medlemsländer och nya konkreta förslag har börjat genomföras inom den s k globala säkerhetsstrategin.

EU:s tidigare utveckling har visat hur organisationen, när man drabbats av kriser, har kunnat utvecklas och lyfta sig till en ny nivå. Det är en mekanism man dock inte kan lita på. Såväl de yttre som de inre hoten är nu svårare än de som EU tidigare upplevt. I dagens läge krävs i stället att EU:s övertygade demokrater lägger mindre intressen åt sidan för att kunna koncentrera sig på det gemensamma goda segen. Att underskatta de faror som nu hotar EU och den västerländska liberala ordningen kommer att stå européerna dyrt.

Gunilla Herolf är fil. dr och associerad seniorforskarare vid Utrikespolitiska Institutet

gunilla@herolf.se

Gunilla Herolf. Foto: Privat.

EU och utmaningarna från öster

Dessa är minst sagt oroande trender när det nu är dags att omsätta både Europaparlament och råds- och kommissionsledning. Frågan är vilken vilja och förmåga den nya EU-ledningen och den nya parlamentsmajoriteten kommer att uppvisa när det gäller att skapa nödvändig enighet och rusta Europa/EU för de utmaningar och den ständigt återkommande krishantering som förestår.

Michael Sahlin

I månadsskiftet april-maj innevarande år är det lätt att låta sig förfäras över rådande svaghetstillstånd i Europa och EU. Allt eller det mesta framstår som oklart, ovisst och osäkert. Efter vårens rysare om brexit förblir nästan allt oklart. En för EU helt central, för att inte säga existentiell, fråga kunde inte avgöras utan fick uppskjutas och fortsätter att hålla det övriga, extremt angelägna, EU-arbetet som gisslan. I Paris fortsätter samtidigt de gula västarnas envisa protester att kasta grus i de macronska visionernas maskineri. I Berlin är stafettpinnen och ledartröjan på väg att byta bärare – tillika bärare av mycket av det som betingar Europas och EU:s framtid, från Merkel till Kramp-Karrenbauer. Mellan Paris och Berlin frapperar bristen på brexit-tida samsyn på förhållandet mellan handling och vision, vilket påminner om talesättet att *"vision without action is a daydream, action without vision is a nightmare"*. Och runtom mullrar hoten/utmaningarna från Putins Ryssland, Xis Kina, Trumps USA och de söderifrån emanerande utmaningarna som består av krigsrisker, terrorhot, massmigration, Turkiets vägval, m m.

Samtidigt, inom Europa, pågår mobiliseringen på bred front mot de liberaldemokratiska, multilateralistiska och transatlantiska värderingar som legat och ligger till grund för EU som institution och (som president Macron brukar säga) projekt, med de utma-

nande krafterna i flera fall t o m i regeringsställning, i andra fall som oppositionspartier i tillväxt. Dessa är minst sagt oroande trender när det nu är dags att omsätta både Europaparlament och råds- och kommissionsledning. Frågan är vilken vilja och förmåga den nya EU-ledningen och den nya parlamentsmajoriteten kommer att uppvisa när det gäller att skapa nödvändig enighet och rusta Europa/EU för de formidabla utmaningar och den ständigt återkommande krishantering som förestår.

"Targeted by Putin's Russia, Xi's China and Trump's America, Europe has a choice", skrev Sylvie Kauffmann i *Le Monde* nyligen, en av många oroade röster i det europeiska säkerhetspolitiska etablissemangen, "Pull together, or be pulled apart." Varningssignalerna blinkar ilsket, skriver hon, och indikerar tydligt att "In the new great-power competition among the United States, China and Russia, Europe has become prey. Its political allegiance to a weakening West, its internal divisions, its attractive assets and its market of 500 million consumers make it an ideal target." Under rubriken "Europe is a soft target. And it's under attack" redovisar hon i artikeln hur var för sig och i någon mån gemensamt Ryssland, Kina och även Trumps USA i dagens värld med olika medel och strategier ansätter Europa/EU. Och det sker på ett sätt och i en grad som gör det mycket svårt för Europa/EU att stå emot om man inte rycker upp sig rejält, förslagsvis

Byggnaden i vilken många viktiga och avgörande beslut för Europas framtid behöver tas inom inte alltför avlägsen tid.
Foto: ilolab / Shutterstock.

under harmoniserad fransk-tysk ledning, och förslagsvis också i en strategisk kompromiss mellan fransk vision och välgrundad tysk handling. Än, skriver hon, behöver Europa inte "acceptera nederlaget".

Innan vi kommer in på de reella, existentiella utmaningarna "från öster" finns skäl att ta sats i det som numera för- anleder framstående journalister som Sylvie Kauffmann att liksom likställa "hotet från väster", president Trumps USA, med det riktiga och viktiga från öster, numera både Ryssland och Kina, om än på olika sätt och i olika tidsperspektiv.

Det talas nu mycket om (utökad) "strategisk autonomi" för att uppbalansera en upplevd för- svagning av den transatlantiska länken. Utgångspunkten måste dock ändå vara att det i varje fall kommer att ta mycket lång tid, kanske generationer, innan en uppgraderad europeisk försvars- och säkerhetspolitisk förmåga (teoretiskt) kan kompensera ett totalt bortfall av amerikanska säkerhetsgarantier och en tillförlitlig transatlantisk länk, ens för att avskräcka enbart rysk aggression. Detta gäller trots stor europeisk ekonomisk styrkeöverlägsenhet, och betydande överläge även beträffande samlade försvarskostnader, om än hit-

tills långt under Trumps tvåprocentsmål. Därtill till- kommer den växande kinesiska aggressionspotentialen på längre sikt.

Samtidigt gäller ju, här och nu, att Trumpadministrationens nettobidrag till det existentiellt nödvändiga trans- atlantiska förtroendet i flera motsägelsefulla steg faktiskt haft ett negativt saldo. Å ena sidan har den amerikanska militära närvaron i Europa ökat, men å den andra har presidenten gjort ett antal unilateralistiska utspel på bred

front, somliga riktade mot Europa, andra åsidosättande europeiska intres- sen om än med udd och riktning åt annat håll. Många berättelser finns publicerade om europeiska ledare som ägnade de första Trump-åren åt an- passlig hörsamhet, *giving him the benefit of the doubt*, som det hette. Efter hand såg de dock sin tentativa optimism duka under för alla tecken

på att Trumps "America first" faktiskt och varaktigt inne- bär ideologisk skepsis mot alla multilaterala inskränk- ningar i den amerikanska ekonomiska och politiska handlingsfriheten och att det amerikanska upplysta egen- intresset (som skapade efterkrigstidens världsordning) inte längre är särdeles upplyst.

**” Efter vårens
rysare om
brexit förblir
nästan allt
oklart.**

För att för de nuvarande och tillkommande europeiska ledarna, snart med Finland i EU-ordförandestolen, enigt, beslutamt och framsynt ska kunna hantera bl a den Putin-ryska utmaningen blir det fråga om en besvärlig balansgång i förhållande till en omistlig partner, Trumps USA. Inför nästa års presidentval slits detta land med oviss utgång av hård polarisering med åtföljande instabilitet och oförutsägbarhet. Till detta kommer en egensinnig utrikespolitik som inneburit underminering av för Europa viktiga multilaterala institutioner och en iögonenfallande brist på hänsyn till en hittills konstituerande transatlantisk värde- och intressegemenskap.

Europas, och EU:s, relation i den andra riktningen, till dagens Ryssland, präglas och försvåras av kombinationen av flera faktorer. Å *ena sidan* finns den offensiva, militariserade Putin-ryska frontframflyttningsambitionen inom "sin" post-sovjetiska inflytandesfär och de brott mot etablerade säkerhetsstrukturer som detta medfört (östra Ukraina, Krim, Georgien, mm) samt den allmänna spänningshöjning öst-väst som blivit resultatet. Å *andra sidan* finns de ackumulerade svagheter på europisk sida, särskilt den krackelerande enigheten om konstituerande basvärden och gemensamma intressen. Däri ingår också Rysslandspolitiken, och de noterbara svackorna i den

transatlantiska länken samt brexit m m. Å *den tredje sidan* finns också tillkomsten av sociala medier och hybridkrigs- och påverkansmetoder, som gör ett splittrat Europa till, som Kauffmann uttryckte det, "ett lätt byte".

För att uttrycka sig norskt gäller det för den nuvarande och framför allt den kommande EU-ledningen – mitt i allt interiört liksom exteriört tumult – att gentemot i första hand det oss närliggande Ryssland finna en fungerande formel för balans mellan "avskrekking" och "beroligelse". Avskräckningen måste vara i åtminstone minimal samklang med vad av amerikanska säkerhetsgarantier som kan säkras även framgent, och då med mesta möjliga hänsynstagande till specifika europeiska säkerhetsintressen (exempelvis på kärnvapenområdet). I den andra vågskålen måste finnas ett moment av "beroligelse" som bottenar i europeisk geografi, demografi, ekonomi/energi och kulturhistoria.

Det blir inte lätt att samla ihop det delade och splittrade Europa till en sammanhängande och effektiv Rysslandspolitik. Divergens, snarare än 90-talets tro på konvergens, är den trend som finns att hantera. Det är utmaningen. En av dem.

Michael Sahlin är fil dr, f d ambassadör och f d statssekreterare.

Europeisk säkerhet och variabel autonomi

EU:s roll är under förändring, liksom de faktorer som tidigare har dimensionerat den. Även om tal om en europeisk armé mest är en symbolpolitisk chimär kan det konstateras att flera europeiska länder är villiga att gå längre i sitt samarbete än tidigare och att denna vilja idag underlättas av EU-kommissionen, som tagit en allt aktivare roll.

Björn Fägersten

EU:s säkerhetspolitiska roll har varit omtalad de senaste åren och en mängd initiativ har tagits för att ytterligare stärka Unionens kapacitet. Trots det råder det fortfarande en grundläggande osäkerhet kring vad EU:s säkerhetspolitiska roll är och borde utvecklas till.

Vid EU:s bildande fanns avancerade planer för ett säkerhetspolitiskt ben inom samarbetet. Parallellt med att den franske utrikesministern Robert Schuman presenterade planen om den Europeiska kol- och stålgemenskapen 1950, lade den franske försvarsministern René Pleven fram en plan för ett integrerat försvarssamarbete. Syftet var inte primärt att EU skulle bli en stark säkerhetspolitisk aktör utan snarare att hitta ett ramverk för tysk återupprustning. Koreakriget och den växande konfrontationen med Sovjetunionen gjorde att USA tryckte på för Västtysklands återupprustning. För Frankrike var det av högsta vikt att detta skedde inom ramar som skulle hindra tysk revanschism. Den föreslagna planen på en europeisk försvarsgemenskap röstades dock ned i den franska generalförsamlingen, som inte ville tumma på sitt eget självbestämmande och inte heller ville riskera att USA med hänvisning till detta samarbete skulle flytta sina trupper från Europa. Förslaget föll och det dåvarande EU fick klara sig utan en försvars- och säkerhets-

politisk roll. Tysklands upprustning hanterades istället genom Nato.

Förhistorien från det tidiga 50-talet innehåller det mesta som sätter ramarna för europeisk säkerhetspolitik än idag: säkerhetssamarbete motiverat av politisk integration snarare än utåtriktad effekt, ovilligheten att tumma på formell suveränitet och relationen till USA. Utformandet av det nya "permanenta strukturerade samarbetet" inom EU illustrerar. Få länder har varit villiga att tumma på nationell suveränitet, även om EU-kommissionen har fått en starkare roll de senaste åren. Öron över hur USA skulle reagera på ett utvecklat europeiskt försvarssamarbete var betydande i vissa länder. Den europeiska nationalstatens behov av upplevd suveränitet och USA:s roll som hegemon och säkerhetsgarant har med andra ord dimensionerat EU:s säkerhetspolitiska roll.

EU:s roll är dock under förändring, liksom de faktorer som tidigare har dimensionerat den. Även om tal om en europeisk armé mest är en symbolpolitisk chimär kan det konstateras att flera europeiska länder är villiga att gå längre i sitt samarbete än tidigare och att denna vilja idag underlättas av EU-kommissionen, som tagit en allt aktivare roll, till exempel när det gäller budget- och forskningsfrågor. Till detta kan tilläggas att den trans-

*Frankrikes och Tysklands försvarsministrar har en nyckelroll för att säkerhets- och försvarssamarbetet ska fungera.
Foto: MSC / Mueller, www.securityconference.de.*

atlantiska länken är under omvandling, eftersom USA framöver lär vilja ha mer lojalitet i sin uppseglande stormaktskamp med Kina och skulle uppskatta ett Europa som kan ta ett större regionalt säkerhetsansvar. EU:s växande roll illustreras av genomslaget för tankar om autonomi, målbilden att kunna agera på egen hand när situationen kräver. För 20 år sedan gällde detta mindre krishanteringsinsatser. Idag är målbilden strategisk autonomi som, får man förmoda, innebär att EU ska kunna formulera och implementera sin egen utrikes- och säkerhetspolitiska agenda, i partnerskap med andra eller på egen hand vid behov. I vissa länder, primärt i öst men även i Sverige, möts dessa ambitioner av oro för att USA ska ta detta till intäkt för att distansera sig från Europa, inte helt olikt diskussionerna på tidigt 50-tal.

Vad gäller den strategiska autonomin är det nog rimligt att se det som en process, där realiseringsgraden skiljer sig markant mellan olika områden. Under åren framöver kan man tänka sig ett EU som säkerhetspolitiskt åtnjuter en relativt stor autonomi i hanteringen av småskalig krishantering, vilket var grundsyftet med den gemensamma försvars- och säkerhetspolitiken. Detsamma kan sägas vad gäller hybridhot och terrorism där EU har en fördel i sammankopplingen mellan polis, gränsskydd och militär förmåga. Även på

det geoekonomiska fältet, där aktörer idag utkämpar politiska konflikter på handels- och ekonomins område, lär EU sträva efter och nå mer självständighet. När det gäller större militära operationer är det kanske realistsikt att Nato eller en koalition av villiga stater kommer att agera, även om EU kan spela en understödande roll. Slutligen lär autonomin när det gäller försvar och avskräckning vara låg även på många års sikt. De flesta europeiska stater föredrar helt enkelt det relativt abstrakta skyddet av USA:s kärnvapenparaply före den högst konkreta integration som skulle krävas för att uppnå tillräcklig avskräckning kollektivt i Europa. Sammantaget kan framtidens försvars- och säkerhetspolitiska roll för EU skifta mellan aktörskap i vissa fält och en plattform för förmågutveckling inom andra. Det dimensionerande fältet mellan staternas suveränitetskrav och USA:s preferenser växer och det finns därmed anledning att anta att EU:s roll kommer att stärkas med tiden. Resultatet blir en skiftande förmåga att hävda egna intressen med egen politik. Uttrycket variabel strategisk autonomi kanske bäst kan beskriva utfallet.

Björn Fägersten är programchef och seniorforskare vid Utrikespolitiska Institutet.

Bjorn.fagersten@ui.se

Oundgänglig men osannolik

Svenskt Natosamarbete i praktiken. En svensk JAS 39 och en kanadensisk CF – 18 Hornet förbereder start från Bodö flygstation. Foto: Mats Nyström / Försvarsmakten.

Trots ökad insikt och ökad vilja, är det långt kvar innan det europeiska försvarssamarbetet signifikant höjt den gemensamma förmågan i relation till en stormakt i EU:s närområde, vilket råkar vara den mest brinnande säkerhetspolitiska bristen för Sverige.

Oscar Jonsson

Det är länge sedan Europa var så säkerhetspolitiskt utmanat som idag. Samtidigt som Ryssland bedriver ett krig i Ukraina riktas den politiska krigföringen mot hela EU. Ryssland stödjer centrifugala krafter samtidigt som ryssarna politiskt försöker splittra EU, allt för att minska den europeiska enigheten och beslutsamheten. Kina, med sina omfattande statsinvesteringar, har till och med lyckats införskaffa så mycket kritisk infrastruktur att kineserna kan påverka EU:s beslut i vissa frågor.

I EU:s södra grannskap är stora delar av Mellanöstern i kris. Konflikterna i Libyen och Syrien fortsätter att innebära en stor påfrestning för de närmast liggande europeiska staterna. Även Turkiet är på en retorisk kollideringskurs med USA och har valt att införskaffa de ryska luftvärnssystemen S-400, vilket är anmärkningsvärt för en Natoallierad stat.

Det största frågetecknet är dock USA:s roll i världen. USA är kärnan i Nato och utan dess intresse av en internationell rättsordning faller organisationen. Idag är dock USA:s president Trump måttligt intresserad av Nato, och tycks framför allt ha goda relationer med diktatorer. Trump har även vid upprepade tillfällen hotat om att dra sig ur Nato, den främsta garanten mot rysk militär aggression i Europa.

Om man ska se något positivt är det att det europeiska försvars- och säkerhetspolitiska samarbetet har utvecklats i tider av kris. Den största drivkraften för ökad integration kom efter den ameri-

kanska invasionen av Irak 2003, vilken både Frankrike och Tyskland motsatte sig. Idag är vi i en motsvarande situation, vilket kan ses i förbundskansler Merkels uttalande att EU inte längre helt kan förlita sig på USA.

Storbritannien har länge varit bromsklossen i EU:s försvarssamarbete. Landet har motsatt sig ökad integration för att undvika duplicering av Nato. Egentligen har det dock snarare rört sig om att främst USA har varit missnöjst mot en starkare europeisk röst inom säkerhetspolitiken.

Ioch med brexit har Storbritannien slutat blockera nuvarande initiativ och försvarssamarbetet inom EU har gått snabbt framåt. Inom EU:s permanenta strukturerade samarbete (Pesco) har 25 medlemsländer, inklusive Sverige, åtagit sig att samarbeta inom unionen och då få finansiellt stöd för det. Tillsammans med den årliga försvarsöversynen (Card) och Europeiska försvarsfonden (EDF) utgör Pesco ett steg för att få fler synergier i europeisk försvarspolitik. Därutöver förenklas de europeiska försvarsmakternas möjlighet att flytta trupp och materiel över landsgränser utan byråkratiska och infrastrukturerella hinder. Detta behövs för en reell gemensam förmåga.

Dock bör inte optimismen vara otyglad. Trots ökad insikt och ökad vilja, är det långt kvar innan det europeiska försvarssamarbetet signifikant höjt den gemensamma förmågan i relation till en stormakt i EU:s närområde, vilket råkar vara den mest brinnande säkerhetspolitiska bristen för Sverige.

Att nå den förmågan kräver korsandet av ett par tabun. Att delegera ut befälet över sina egna soldater till ett annat land är en av de saker som sitter längst inne för varje land. För att uppnå en gemensam militär förmåga i en strategisk helhet, krävs dock detta. Något som sitter nästan lika långt inne är att låta Europas försvarsindustrier konkurrera på marknadsmässiga termer, med konsekvensen att stora mängder arbete och högteknologi kan lämna det egna landet.

Samtidigt finns det bara två typer av länder i Europa: de som inte är stormakter och de som inte insett att de inte är stormakter längre. Om Europa ska uppbyda någon form av autonomi från USA och kunna möta den ryska utmaningen krävs långtgående integration.

Inom detta har Sverige stora möjligheter, men regeringen har ställt sig ointresserad. Regeringen har gömt sig

bakom det brittiska motståndet till djupare försvarssamarbete inom EU, men har svårt att göra det längre. Sverige skulle kunna få stor påverkan, med alla våra förmågor inom civila och militära insatser, samt försvarsindustri och försvarsforskning.

Det som nu saknas är den strategiska insikten att vi inte kan välja bort utvecklingen inom EU. Som Johan Svensson, chefen för Försvarsmaktens Produktionsledning sade på Folk och Försvars rikskonferens i januari, ”om vi inte har en idé vad vi vill, blir vi bidragsgivare till andras förmågeutveckling”. Det är den sits vi sitter i idag.

Den finska hållningen är talande. Finland har länge varit vår lillebror, men agerar inom det försvars- och säkerhetspolitiska området som vår mognare storebror. Medan vi i Sverige försöker stänga så många säkerhetspolitiska dörrar som vi kan (Nato och EU) satsar Finland på alla de olika initiativen som finns tillgängliga (i synnerhet med sin Natooption). Detta är nog inte för att Finland har planer att bli en ny euro-

peisk stormakt, utan snarare på grund av den krassa insikten att mer av allt behövs, och att med lite tur något av initiativen ska fungera.

Idag driver den tysk-franska motorn det europeiska samarbetet framåt i en snabb fart, och vi behöver en strategi och vilja att främja de svenska

intressena. Detta måste göras inom den gemensamma försvarsfonden, inom Pesco och inom EU:s operationer. Därutöver är det värt att stötta Frankrikes Europeiska interventionsinitiativ (E2I), som siktar att ge ett snabbt och effektivt svar för EU:s krishanteringsinsatser.

Vi är i en situation då en europeisk gemensam försvars- och säkerhetspolitik behövs mer än någonsin. I synnerhet blir den kritisk om Trump lyckas med att få USA att dra sig ur Nato. Samtidigt är det också osannolikt att den inom den nära framtiden utvecklas till att bli ett verkligt maktinstrument för att hantera de större säkerhetspolitiska problemen. Den ter sig dock som den bästa chansen vi har i dagsläget för att få Europa att göra mer tillsammans. I och med detta kan inte Sverige fortsätta passivt.

Oscar Jonsson är tf chef för tankesmedjan Frivärld och fil dr i krigsvetenskap.

oscar@frivarld.se

Migration – stor fråga inom diplomatin

På flera håll i världen ser vi en utveckling där allt fler mottagarländer stramar åt sin migrationspolitik. När de lagliga vägarna blir färre färdas allt fler migranter på farligare vägar, många gånger med hjälp av människosmugglare.

Nicola Clase

Under de senaste åren har vi sett stor-skaliga migrations- och flyktingströmmar. Antalet migranter och flyktingar är nu det högsta i modern tid. Ofta används begreppen migrant och flykting synonymt, men det finns en avgörande skillnad. Flyktingar har rätt till skydd i enlighet med internationell rätt. Internationella migranter söker ofta ett bättre liv utomlands, men många gånger kan den allvarliga situationen i hemlandet ha framtvingat beslutet att lämna.

Enligt FN finns det idag 258 miljoner internationella migranter. Det största mottagarlandet är USA, följt av Tyskland och Ryssland. Antalet människor på flykt i världen till följd av krig, våld eller förföljelse uppgår till 68 miljoner. Av dessa har 25 miljoner korsat internationella gränser, 40 miljoner är internflyktingar och 3 miljoner är asylsökande.

De flesta migranter och flyktingar stannar i den egna regionen och 85 procent av världens flyktingar bor i utvecklingsländer. Den största andelen flyktingar i världen kommer fortsatt från Syrien och närmare fem miljoner av dessa har tagits emot av de tre länderna Turkiet, Jordanien och Libanon. Den senaste migrationskrisen utspelar sig i Sydamerika, där mer än tre miljoner venezuelaner lämnat sitt land till följd av den politiska och ekonomiska krisen. Över en miljon av dessa har tagit sig till grannlandet Colombia och venezuelaner är för närvarande den största gruppen asylsökande i Spanien.

Fortfarande är Medelhavet den farligaste migrationsrutten med närmare 2300 dödsfall under 2018. Tio-tusentals migranter sitter fast i förvar i Libyen, där många lever under fruktansvärda förhållanden och riskerar att utsättas för grova övergrepp och människohandel. Nya migrationsrutter öppnas ständigt upp och förra året reste plötsligt fler migranter från Afrika över Röda havet till Jemen, än över Medelhavet.

När stora grupper av människor rör sig över gränser påverkas andra nationer och därmed internationella relationer. Det gör att migrations- och flyktingfrågorna har blivit allt viktigare utrikes- och säkerhetspolitiskt. Staters nationella intressen påverkas av om man är ursprungs-,

transit- eller mottagarland eller tillhör samtliga tre kategorier. Storskalig gränsöverskridande rörlighet ställer också krav på hållbara strategier och lösningar som går bortom omedelbara humanitära insatser. Ett tydligt exempel på detta är EU:s överenskommelse med Turkiet från mars 2016, som förhandlades fram efter migrationskrisen i Europa 2015. Överenskommelsen omfattar återförande av irreguljära migranter från de grekiska öarna till Turkiet samt stöd till de drygt tre miljoner flyktingar som befinner sig i Turkiet.

På flera håll i världen ser vi en utveckling där allt fler mottagarländer stramar åt sin migrationspolitik. När de lagliga vägarna blir färre färdas allt fler migranter på farligare vägar, många gånger med hjälp av människosmugglare. En komplicerande faktor är att migranter och flyktingar numera i ökad utsträckning

” Allt fler mottagarländer stramar åt sin migrationspolitik.

Flyktingtrycket från Afrika i riktning Europa kommer högst sannolikt att öka. Foto: Sadik Gulec / Shutterstock.

färdas på samma rutter i så kallade blandade migrationsflöden. Ursprungsländerna är fler, liksom mottagarländerna. Migranter reser genom fler länder, under längre tid, och många bestämmer slutdestinationen först under resans gång. Människosmuggling har blivit en miljardindustri med kopplingar till illegala pengaflöden, korruption, terrorism, narkotikahandel samt människohandel. Det är också en viktig inkomstkälla för många väpnade grupper och kriminella nätverk i konfliktdrabbade länder.

I framtiden lär migrationstrycket fortsatt öka till följd av bristande säkerhet, fattigdom, klimatförändringar och hög befolkningstillväxt på många håll i världen. Säkerhetspolitiska analyser kommer att kräva fördjupade kunskaper om migrationsflöden i olika regioner

och hur dessa förändras över tid, men också hur de påverkar länders nationella intressen och diplomatiska strategier. Det är viktigt med ett ökat fokus på grundorsakerna till ofrivillig migration och tvångsfördrivning, men framför allt är det avgörande att förebygga och lösa konflikter.

Nicola Clase är ambassadör och samordnare för migrations- och flyktingfrågor vid Utrikesdepartementet.

nicola.clase@gov.se

Partierna och europeisk säkerhet

Europa har sammantaget världens näst största försvarsförmåga, bara USA har större. Europeiska Unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik är ett instrument som är avsett att lösa konflikter.

Per Lunqe

Inför EU-valet har Vårt Försvar sammanställt några frågor om europeisk säkerhet och försvar. Vi ställer följande frågor till riksdagspartierna:

1. Hade EU kunnat agera annorlunda när Ryssland annekterade Krim 2014?
2. Emmanuel Macron och Angela Merkel har fört fram förslaget om en EU-armé. Är ditt parti för en sådan armé?
3. Storbritannien förfogar över Europas starkaste försvarsmakt. Ska den försvara Europa även efter ett brittiskt utträde ut Europeiska Unionen?

SOCIALDEMOKRATERNA

Kenneth G Forslund

1. Nej, vår bedömning är fortfarande att EU agerade alldeles riktigt när man svarade med ekonomiska och politiska medel. Sanktioner av olika slag är rätt metod och rätt handling.
2. Nej. Vi Socialdemokrater ser försvarsmaktsfrågan, och hur man bygger försvarsmakter, som en nationell

fråga. Vi ser inte att detta ska ingå i något uppdrag för den Europeiska Unionen. Vi Socialdemokrater vill inte ha en EU-armé och är tydliga med detta.

3. Det är viktigt att vi fortsätter det europeiska försvars- och säkerhetspolitiska samarbetet med Storbritannien även om britterna lämnar EU.

MILJÖPARTIET

Elisabeth Falkhaven

1. Vi anser att EU agerade tydligt med både sanktioner och fördömanden av den illegala annekteringen av Krim och aggressionen i östra Ukraina.
2. Nej. Miljöpartiet vill ha ett utökat samarbete inom EU kring säkerhetsfrågor som rör t ex beredskap för naturkatastrofer, klimatförändringar, brandförsvar och tillgång till mat och vatten. Vi vill ha brandflyg stationerade i Norden och vi vill stärka civilförsvaret i Sverige.
3. Det är fortsatt oklart hur EU:s framtida relation med Storbritannien kommer att se ut, men det är högst sannolikt att samarbetet kring säkerhets- och försvarsfrågorna fortsätter i olika former.

VÄNSTERPARTIET

Hanna Gunnarsson

1. EU hade kunnat fokusera mer på diplomati och mindre på upprustning och vapenskrammel, infört vapenembargo mot Ryssland och tydligt markerat mot odemokratiska krafter på båda sidor, inkluderat ministrarna i Ukrainas regering från högerextrema Svoboda som Carl Bildt kallade för övertygade demokrater.
2. Nej. Vi är emot den militära upprustning som pågår i EU samt värnar en oberoende och militärt alliansfri utrikespolitik.
3. Försvaret av Europa ska kunna göras av flera länder tillsammans, men utan permanenta militära allianser. Vänsterpartiet är emot både en EU-armé och svenskt medlemskap i Nato.

CENTERPARTIET

Fredrick Federley

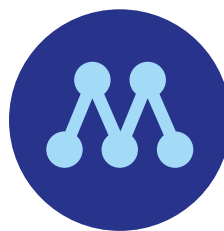
1. EU borde tidigare ha kunnat tolka utvecklingen i Ryssland, inte minst efter Georgienkriget 2008, och dragit politiska slutsatser om vad utvecklingen innebär för säkerheten i EU och Rysslands närområde. Medlemsländerna behöver bli bättre på att samarbeta kring politiskt analysarbete.
2. Nej. Vi vill inte se en gemensam europeisk armé. Däremot vill vi att försvarssamarbetet inom EU ska utvecklas och stärkas. På EU-nivå måste vi bli bättre på att hantera gemensamma hot, inklusive militära hot.
3. Som medlem i Nato kommer Storbritannien att ha en viktig roll i försvaret av den europeiska kontinenten även efter att de lämnat EU. Vi vill att EU ska ha ett nära samarbete med Storbritannien i säkerhetsfrågor även efter brexit.

LIBERALERNA

Allan Widman

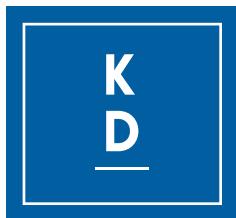
1. Ja. EU behöver tala med en röst i utrikesfrågor. Exempelvis borde EU innan annekteringen av Krim infört en Magnitskijlag för att strypa tillförseln av medel. Nu bör sanktionerna mot Ryssland ökas ytterligare.
2. Nato är vår viktigaste försvarssamarbetsorganisation. EU behöver dock verka för att länderna ökar sina nationella kapaciteter och att EU:s försvarssamarbete ökar. Samarbetet bör dock inte utvecklas till en EU-armé.
3. Det är uppenbart att EU behöver ta större ansvar för sin egen säkerhet. Vad beträffar Storbritannien vill vi fortsatt ha goda relationer. Vi vill att Sverige ska rikta en solidaritetsförklaring till Storbritannien och dessutom fortsätta samarbetet inom EI2 där Storbritannien är medlem även efter brexit.

MODERATERNA

Tomas Tobé

1. Vi tycker att EU:s agerande sedan Rysslands annektering av Krim i huvudsak har varit bra. Europa har varit relativt enigt och sanktionspolitiken sätter press på Ryssland. Däremot borde Europa ha tagit hotet från Ryssland på större allvar redan efter kriget i Georgien.
2. Nej. Vi tycker att försvarsgarantierna i Natos artikel 5 är bättre än en gemensam EU-armé. Moderaterna vill att Sverige ansöker om medlemskap i Nato.
3. Ja. Så länge Storbritannien är med i Nato kommer den brittiska försvarsmakten även fortsättningsvis vara skyldig att försvara europeiska Natomedlemmar. Detta gäller tyvärr inte Sverige eftersom vi i dagsläget står utanför Nato. EU bör dock i möjligaste mån fortsätta samarbetet med Storbritannien när det gäller säkerhetsfrågorna, även efter brexit.

KRISTDEMOKRATERNA
Mikael Oscarsson

SVERIGEDEMOKRATERNA
Roger Richtoff

1. EU betraktar annekteringen av Krim som illegal, men det hade varit bra med skarpare sanktioner mot Ryssland och mer ekonomiskt stöd till Ukraina, t ex i form av stödpaket och försvarsmateriel. Pressen mot Kreml måste fortsätta tills Ryssland slutar upp med kränkningarna.
 2. Vi säger nej till gemensam EU-armé. Vi vill samarbeta inom EU när det t ex gäller att förenkla trupptransporter mellan länderna, men Sverige ska fritt förfoga över sin egen försvarsmakt och armé.
 3. Storbritannien är en del av Europa och vi förväntar oss att ha landet som en nära samarbetspartner även efter brexit. Som medlem i Nato kommer Storbritannien fortsatt att spela en strategiskt viktig roll när det gäller försvaret av Europa.
1. Det är naturligtvis alltid svårt att diskutera hypotetiska ageranden och följderna av dessa. Det är med det i åtanke inte helt lätt att finna alternativa handlingsvägar för EU eller medlemsstaterna som realistiskt sett hade kunnat förhindra det som skedde när processen väl hade satts igång – i vart fall inte om man utesluter direkta krigshandlingar mot Ryssland.
 2. Nej. Försvar av det egna territoriet är en central del av vad det innebär att vara en suverän stat.
 3. Det är en fråga för Storbritannien självt att svara på.

Per Lunqe är frilansjournalist med inriktning mot försvars- och säkerhetsfrågor.

per@lunqe.se

Välkommen att söka bidrag för verksamhet som tjänar till att stärka Sveriges försvar samt fredsbevarande och samhällsstödjande åtgärder.

Berättigade att söka är frivilliga försvarsorganisationer och organisationer som verkar för stöd till samhälle och individer. Ansökningar till Källvikenstiftelsen kan göras under två perioder per år:

1 april – 1 september och 1 oktober – 1 mars.

För ansökningsformulär och mer information, se hemsidan.

Källvikenstiftelsen • Pionjärvägen 6 • 451 34 Uddevalla • info@kallvikenstiftelsen.se • www.kallvikenstiftelsen.se

Narkotikahandeln är den största kriminella branschen i EU. Foto: Shyripa Alexandr / Shutterstock.

Det kriminella spindelnätet

*Väpnade konflikter och politisk instabilitet har stor påverkan på brottsutvecklingen och tillsammans med fattigdom har detta störst inflytande på kriminalitet och migrationsströmmarna till EU. Grov och organiserad brottslighet i EU omfattar en stor variation av brottslighet, som ökar i omfattning och komplexitet, skriver **Lars Nylén**.*

Samverkan är vanligtvis ett honnörsord. Men, när det gäller de kriminellas verksamhet är det inget som vi uppskattar.

INTERNATIONELL KRIMINALITET

Den grova organiserade brottsligheten inom EU påverkas av den

geopolitiska situationen i Europa och den omgivande världen. Väpnade konflikter och politisk instabilitet har stor påverkan på brottsutvecklingen och tillsammans med fattigdom har detta störst påverkan på kriminalitet och migrationsströmmarna till EU.

Väl utvecklade transport- och kommunikationssystem främjar dagens brottslighet. Detsamma gäller också cyberrymdens gränslöshet. Det är nästan omöjligt att ha kontroll över person- och godsflödena. Den kriminella världen är dessutom snabb att ta till sig ny

Framför allt är det unga män som skjuter och blir skjutna. Foto: Peter Isotalo / Wikimedia Commons.

teknologi och att anpassa sina *modi operandi* samt att i utvecklingen hitta nya sätt att tjäna svarta pengar.

Grov och organiserad brottslighet i EU omfattar en stor variation av brottslighet, som ökar i omfattning och komplexitet. EUROPOL rapporterar att för närvarande är fler än 5 000 organiserade kriminella grupper, som verkar på internationell nivå, under utredning inom EU.

30-40 procent av dessa grupper är lösa nätverk. En del existerar bara en kort tid eller för en specifik sak på en allt mer fragmenterad kriminell marknad. De flesta grupperna är hierarkiskt uppbyggda, ofta med medlemmar av olika nationalitet. Dessa dominerar den undre världen.

En stor del av de internationella brottsgrupperna är verksamma inom flera brottsområden. En tredjedel sysslar med narkotika och många dessutom med flykting-smuggling och annan människohandel, som tvångsprostitution, samt egendomsbrott och avgifts-bedrägerier. Flyktingsmuggling

har på senare tid blivit ett stort, lönsamt och sofistikerat område för kriminell kommers, jämförbart med narkotikamarknaden, enligt EUROPOL. Efterfrågan på falska handlingar och bluffdokument har därmed också ökat.

Den internationella organiserade grova brottsligheten försöker undvika våld, eftersom det lätt drar till sig polisens uppmärksamhet och därmed "stör affärerna". Våld förekommer dock, liksom i den svenska grova kriminaliteten och i de särskilt utsatta områdena, mot egna gruppmedlemmar och mot konkurrerande gruppers medlemmar, så kallade "turf wars" om territorier och inflytande. Våld, ibland genom specialiserade utpressare och torpeder som bedriver "crime-as-a-service", kan behövas då och då för att driva in skulder och styra "affärer", i den undre världens egen justis.

Givetvis finns det många kontaktytor mellan internationell organiserad brottslighet och terrorism. Men den organiserade brottslighetens

penninghunger gör att man försöker hålla avstånd till terrorismen, som drar till sig stor uppmärksamhet från polis, säkerhetstjänst och media. Kopplingarna rör finansiering, vapen, falska dokument, smuggling av personer och gods samt försök att radikalisera personer på lägre nivå i den kriminella hierarkin.

Alla kriminella grupper, liksom terroristorganisationer, behöver handskas med pengar och tvätta dessa. Det skapar behov av förfälskade dokument för att dölja pengars ursprung, öppna bankkonton, skalbolag och andra bankaffärer samt för internationellt resande. Det har främjat framväxten av penningtvättssyndikat. Där har internet, det allt mer uppkopplade gränslösa samhället och kryptovalutor, underlättat för den svarta marknaden.

NARKOTIKA ÄR MOTORN

Narkotikahandeln är den största kriminella branschen i EU. Den bedöms årligen uppgå till 24 biljoner euro och är därmed en kraftfull

motor i den organiserade brottsligheten.

Syntetiska droger tillverkas illegalt i industriell skala. Drönartekniken tas till hjälp för att transportera droger över nationsgränser och förbi gränsstationer.

KOPPLINGAR MELLAN NIVÅER

Den grova organiserade internationella brottsligheten sträcker sina tentakler ner mot lokalsamhället och drabbar också Sverige. Vi ser därmed brottsnätverk på olika nivåer. Bilden löses upp ungefär som när man zoomar in kartbilden på GPS-apparaten. Beroende på skalan ser man olika saker. I viss mån kan det finnas strukturella kopplingar, synapser, mellan nivåerna, men allt styrs dock inte i hierarkiska former och i detalj ned på lokal nivå.

Den lokala kriminaliteten är oftast lösare i sina former, tillfälligare och mer slumpbetonad. Samtidigt har ju även alla som verkar på internationell nivå sina fötter någonstans lokalt.

SKJUTNINGAR

Kriminalitet har lätt att frodas i de 23 särskilt utsatta områdena som identifierats i Sverige. Där är kriminalitet en mer vardaglig förekomst.

I den miljön finns ett stort antal kriminella aktörer och en stor riskgrupp med unga personer. De umgås med andra kriminella, som de ofta växt upp tillsammans med. Många unga i dessa områden uppfattar en kriminell framtid vara den enda karriärvägen som ger status och pengar.

Narkotikahandling dominerar kriminaliteten.

Narkotikahandling dominerar kriminaliteten och med den följer konflikter där våld, numera i form av skjutningar, blir uttryck för position, ambition och avancemang, men också för att skydda sig själv och som hämnd. I stället för att söka alternativ till det kriminella fastnar individer och glider in på den grova brottslighetens bana.

Det normbrytande beteendet har på många håll gått så långt att narkotikahandeln sker öppet, främst vad gäller cannabis, och med våld i form av mindre "turf wars" som mediala kännetecken. Unga män skjuter och blir skjutna. Handgranater kastas

mot myndigheters och företags lokaler.

Att polisen och andra samhällsorgan utsätts för angrepp beror på att de kan ses som hinder, en motkraft, och representanter för ett samhälle man misstror, och som miljön anser att det är okej och tufft att angripa.

Polisens Nationella Operativa Avdelning (NOA), mitt gamla Rikskrim, redovisar att skjutningar mycket ofta sker i närheten av platser där öppen drogförsäljning förekommer i de utsatta områdena. Säkert är många av dessa platser också ur andra synvinklar centrala i samhällslivet, men den öppna droghandeln fyller på problematiken. Det leder till en negativ spiral.

Det krävs krafttag av flera slag och uthållighet från hela samhället för att åstadkomma nödvändig förändring.

Lars Nylén är tidigare chef för Rikskrim och fd generaldirektör.

Flykting- och människosmuggling är en lika kriminell som lönsam verksamhet. Foto: Nicolas Economou / Shutterstock.

A photograph of Donald Trump and Ursula von der Leyen shaking hands. Trump is on the left, wearing a dark suit and a striped tie, looking down at their hands. Von der Leyen is on the right, wearing a red jacket, looking towards Trump. The background is a light blue wall with a faint map of Europe.

Slitningar i den transatlantiska länken

Två ledare med mycket olika perspektiv. Foto: Gil Corzo / Shutterstock.

*President Trump avfärdar flera av det europeiska projektets grunder. Han tror inte att framtiden kommer att bestå av stater engagerade i ömsesidigt vinstgivande transaktioner. Ur hans perspektiv kommer nationalstaten fortsatt att vara den viktigaste aktören och det betraktas inte bara som ett faktum, utan som något gott, skriver **Björn Ottosson**.*

President Trumps prioritering att placera Amerika först har skakat om både globala institutioner och allianser. De nordamerikanska och europeiska staterna, som tillsammans bildade kärnan i den allians som vann det kalla kriget, är nu närmare en implosion än någon gång tidigare sedan 1940-talet. I ett längre tidsperspektiv förklarar geopolitiska förändringar en stor del av sprickorna inom den transatlantiska länken. Bedömare med ett kortare tidsperspektiv, som inte beaktar att en allians främsta fiende är segern, lägger huvuddelen av skulden för sprickorna på Trump.

Europa är dock inte utan ansvar. Båda sidorna om Atlanten bär ansvar för läget.

OLIKA FÖRHÅLLNINGSSÄTT

De europeiska maktbarnas problem med Donald Trump är trefaldigt. Temperamentsmässigt placerar Trumps impulsiva natur honom på kollisionkurs med den europeiska statsmannakonstens mer lågmälda normer, på vilka det europeiska samarbetet vilar. Stil-mässigt går hans teatraliska förhållningssätt till politik inte heller hem hos många europeiska ledare. Det betraktas snarare som både oseriöst

och farligt. Tillsammans ger detta upphov till en viss friktion, men det som verkligen eldat på känslorna är den djupa ideologiska skillnaden mellan president Trumps syn på världen och den som europeiska ledare kultiverat sedan det andra världskrigets slut.

Donald Trump avfärdar kategoriskt flera av det europeiska projektets grundantaganden. Han tror inte att framtiden kommer att bestå av en samling sammanvävda postnationella stater engagerade i ömsesidigt vinstgivande transaktioner. Han tror inte heller att militär makt är något

som kommer att minska i betydelse. Dessutom tror han varken att internationell lag eller globala institutioner, kommer att, eller bör, dominera internationell politik. Ur Trumps perspektiv kommer nationalstaten fortsatt att vara den viktigaste aktören och detta betraktar han inte bara som ett faktum, utan även som något gott.

EUROPEISK SNÅLSKJUTS PÅ USA

I decennier har amerikanska presidenter klagat på att Europa inte tar ansvar för sitt eget försvar, utan åker snålskjuts på USA. Att andra länder utnyttjar USA, eller snarare att USA låter sig utnyttjas, är något som president Trump klagat på sedan 1980-talet. I samband med sin ansträngning att försöka sätta stopp för detta beteende har han retoriskt underminerat Nato samt anklagat europeiska ledare för att åka just snålskjuts. Detta har retat upp europeiska ledare, Bryssel och det utrikespolitiska etablissemanget i Washington. Kritiker har gått så långt att de menar att presidenten försöker att döda den transatlantiska alliansen medan H R McMaster, den före detta nationella säkerhetsrådgivaren, snarare vill betrakta Trumps agerande som "tough love".

MYNTETS ANDRA SIDA

President Trumps utspel är allvarliga. De sår tvivel om USA:s mål, trovärdighet, beslutsamhet och principfasthet samt om landet som en partner, vän och allierad. Blickar man bortom retoriken och ser till administrationens agerande, samt de resultat som frambringats, ljusnar bilden något. USA har förstärkt Nato militärt och flera medlemmar har beslutat att utöka sina försvarsbudgetar. Trump skänker även Europa en gåva det sällan talas om. Genom att han släpper på tyglarna i sin inhemska energiproduktion pressas energipriset ner. Europa är en stor energi-

importör och högre priser hämmar ofrånkomligen den europeiska tillväxten samt spär på splittringen i Europa. Ett högre pris slår exempelvis hårt mot Sydeuropa, som ännu inte återhämtat sig från finanskrisen 2008. Det ökar även Rysslands makt samt dess negativa inflytande på Östeuropa.

Sett ur vidare perspektiv bör kritiker fråga sig om det omvända är bättre – varma ord om transatlantisk solidaritet, kombinerade med reducerad amerikansk militär närvaro, lägre försvarsbudgetar, samt ett högre energipris. Situationen är kanske inte så dålig som retoriken på båda sidor gör gällande.

President Trumps utspel är allvarliga.

BREXIT TÄR PÅ RELATIONEN

Brexit skadar den transatlantiska relationen på ett sätt som fått liten uppmärksamhet i Europa. Trump-administrationen har fått skarp kritik för att den inte förstår sig på relationen mellan handel och säkerhet. Samtidigt verkar många européer betrakta brexit i första hand som en ekonomisk fråga och en europeisk angelägenhet, snarare än i termer av transatlantisk säkerhet.

Likt många skilsmässor blir kampen mellan Storbritannien och EU bittrare ju längre den drar ut på tiden. Den hårda linje som EU har intagit underskattar Storbritanniens roll för bibehållandet av USA:s engagemang i Europa. För många i Donald Trumps väljarbas, personer som annars är likgiltiga om inte direkt negativa till USA:s engagemang i Europa, tillhör Storbritannien en särskild

kategori, i vilken också Israel ingår. Liksom Israel är Storbritannien en stat som väcker känslor av solidaritet, heder och plikt. Det finns ingen europeisk stat som ger upphov till så starka känslor i de breda amerikanska folklagen som Storbritannien.

En utbredd föreställning om ett omedgörligt och hämndlyst EU, som straffar Storbritannien för dess vilja att hävda sin nationella suveränitet, kan leda till allvarliga och långvariga konsekvenser för det amerikanska folkets syn på EU. En hård linje från EU stärker även dem inom Trumpadministrationen som är för en tuffare politik mot Europa. Hur EU betar sig mot Storbritannien betraktas av administrationen som ett test på Frankrikes och Tysklands tillgivenhet till Nato och den transatlantiska relationen. Det betyder inte att USA förväntar sig att EU ska låta Storbritannien bibehålla sin tillgång till den inre marknaden, eller åtnjuta samma privilegier som fullvärdiga medlemmar. Men om den transatlantiska relationen fortfarande betyder något borde en känsla av solidaritet trumfa mer snäva politiska kalkyler.

Den starkare parten har råd att vara generös. Det är den anda som väglett den transatlantiska relationen sedan 1940-talet. "Amerika först" och ett orubbligt Bryssel sviker denna anda och utan storsint agerande av de starkare parterna är relationen illa ute. Geopolitiska förändringar med en ökad hotbild kan naturligtvis hjälpa till att foga samman sprickorna. Ett annat sätt vore dock att föredra.

Björn Ottosson är fil dr och verksam vid Statsvetenskapliga Institutionen vid Stockholms Universitet.

Bjorn.ottosson@statsvet.su.se

INF-avtalets avveckling

*INF-avtalet från 1987 förbjöd USA och Ryssland att ha markbaserade kärnvapenmissiler med medellång räckvidd. Så länge Moskva-Washingtonrelationen dominerade, fyllde förbudet ett syfte. Idag ser Ryssland flera anledningar till att åter skaffa medeldistansmissiler. Hoten från Kina, motsättningen till de transatlantiska länderna och behovet av att höja sin försvarsförmåga i en högteknologisk era fick Ryssland att ta steg som ledde till INF-avtalets upphörande, skriver **John Rydqvist**.*

I februari 2019 meddelande först USA och sedan Ryssland att man avsåg lämna det bilaterala avtalet *Intermediate-Range Nuclear Forces* (INF) från 1987. Överenskommelsen ansågs vara en central rustningsbegränsande traktat och förbjöd alla markbaserade missiler med räckvidder mellan 500 och 5 500 km. Medeldistansmissiler ansågs särskilt destabiliserande. De var lätta att dölja och kunde användas för att slå till fort utan förvarning och kanske avgöra ett begränsat krig i Europa innan det hann eskalera.

Det var 2014 som USA först meddelade att Ryssland bröt mot INF. Redan runt 2005 hade dock Ryssland signalerat att man ville upplösa avtalet, eftersom inga andra länder omfattades. USA sade då nej. Det var troligen under samma period som Ryssland på allvar började utveckla den markbaserade kryssningsmissil som bryter mot INF. Mellan 2014 och 2019 förde USA en kontinuerlig dialog med Ryssland om hur tvisten skulle kunna lösas men kom ingen vart. Ryssland fort-

satte att förneka avtalsbrottet. Till slut såg den amerikanska administrationen det som meningslöst att fortsatt hålla sig till ett avtal som motparten inte respekterade.

KÄRNVAPNENS ÅTERKOMST

Uppsägningen av INF är en i raden av tecken på en snabb kärnvapenstrategisk förändring. Maktomfördelning med ökande motsättningar och minskat förtroende mellan stater, både i Europa och globalt, har lett till att kärnvapen åter fått en viktigare roll. Nyttillkomna kärnvapenstater som Indien, Pakistan och Nordkorea har också komplicerat kalkylen. Det är i större utsträckning en multilateral kärnvapenordning som råder nu. Till det kommer en snabb teknologisk utveckling som spär på försvars- och säkerhetspolitisk osäkerhet. Läget är helt annorlunda än vid det kalla krigets slut.

Under 1990-talet kom kärnvapen att i ökad grad ses endast som politiska verktyg. Vedergällningshotet från andra kärnvapenstater

gjorde användning otänkbar. Andra slagsförmågor gömda i silon, berg eller på ubåtar under havsytan gick inte med säkerhet att slå ut. Hotet om motangrepp verkade krigsavhållande.

Insikten om kärnvapnens begränsade användbarhet, kombinerat med en förhoppning om att minska deras inflytande, ledde till kraftiga neddragningar av arsenalerna.

Men om vapnen inte går att använda, varför har stater alls behållit dem? Prestige är en anledning. Att de redan finns och att det är svårt att säkerställa och lita på en motparts nedrustning är en annan. Avskräckande arsenaler minskar också risken för utpressning och att länder tvingas agera mot sin vilja i frågor av vitalt nationellt intresse.

KOMPENSATIONSTÄNKANDE

I det nya mer osäkra världsläget har några kärnvapenländer åter börjat fundera kring arsenalernas användbarhet. Kan kärnvapen utnyttjas mer aktivt för att främja politiska mål, skydda nationen och kanske

I ryskt militärstrategiskt tänkande har kärnvapnen en stor betydelse. Foto: ID1974 / Shutterstock.

vinna begränsade krig? I Sveriges närområde är det främst Ryssland som närt tankar av detta slag. En intensiv debatt förs i expertkretsar om exakt vad dessa ryska tankar och planer innebär, och den debatten har direkt koppling till frågan om INF-avtalets uppsägande.

För Ryssland är missilutvecklingen del i en större sammanhängande strategi riktad både väster-, söder- och österut. Ryssland behöver kompensera för kärnvapen-beväpnade konkurrenter och för effekterna av en förhållandevis svagare försvarsekonomi och teknologinivå. Kina är till exempel inte bundet av INF och har utvecklat tusentals avancerade missiler av alla typer. För att hålla jämna steg behöver Kina antingen tas med i avtalet, vilket de inte vill, eller Ryssland kunna kontra med egna medeldistansmissiler.

RYSKT TÄNKANDE

I Europa kan inte Ryssland hoppas på att vinna ett storkrig mot Nato eller USA, men väl ett begränsat

krig. Det visade om inte annat Krim. Ryssland kan bara hoppas på att begränsa och avsluta kriget på sina villkor om vissa förutsättningar är uppfyllda:

Vi ser en snabb kärnvapenstrategisk förändring.

För det första behöver Ryssland hindra att motståndarens förstärkningar förs till krigszonen och för det andra att motståndarens högteknologiska förmågor fördröjs. För det tredje behöver hotet om eskalation till kärnvapennivån alltid och på varje konfliktnivå vara trovärdigt närvarande. Att kunna bekämpa strategiska nyckelmål som flygbaser, hamnar och ledningscentraler är avgörande.

Markbaserade medeldistansmissiler med hög precision som står långt in på ryskt territorium är ett bra

vapen mot sådana mål. Möjligheten att sätta små kärnvapenladdningar på missilerna är en förutsättning för ett flexibelt kärnvapenhot som skapar eskalationskontroll och lokal kärnvapendominans. Ryssland förfogar över cirka 2 000 taktiska laddningar, mångdubbelt fler än Nato. Under de senaste åren har man också allt oftare övat och hotat med begränsad användning av kärnvapen. Slutet för INF är därför nära kopplat till kärnvapnens återkomst i europeisk säkerhetsstrategi.

UPPSAGT

Maktförskjutningar och ryska försvarsbehov ledde till att INF-avtalet sågs som uttjänat. Rysslands ovilja att respektera INF och Trump-administrationens skepsis mot avtal medförde att USA tog steget att säga upp det. I dagsläget finns inget som tyder på att parterna backar och räddar ett avtal som inte längre ses tjäna strategiska syften.

John Rydqvist är forskningsledare, verksam vid FOI.

john.rydqvist@yahoo.se

A large, bright explosion or fireball is visible in the night sky, with a cityscape in the background. The explosion is a massive, glowing orange and yellow sphere, surrounded by a cloud of sparks and smoke. The city below is dark, with some lights visible, and the sky is a deep blue.

Mellanöstern – region i kris

En syn som är alltför vanlig i Mellanöstern. Foto: Orlok / Shutterstock.

*För drygt hundra år sedan summerade en tidigare republikansk president i USA, Theodore "Teddy" Roosevelt, sin utrikespolitisk som att "speak softly and carry a big stick". Vi har nu självförvällat hamnat i en situation där nödvändigheten av att kunna försvara våra grundläggande värderingar är satt på undantag, skriver **Magnus Norell**.*

När det syriska upproret mot president Bashar Assad började 2011 var det många som trodde och hoppades att det skulle bli början på något nytt. I likhet med andra länder som såg genuina resningar mot auktoritära och odemokratiska regimer, i Egypten, Jemen och Tunisien, såg många syrier en möjlighet att förändra ett brutalt system.

KAOS

Istället har kriget i Syrien och i omgivande länder understrukit hur söndertrasade de politiska och sociala systemen är i stora delar av Mellanöstern. Syrien har kommit att utgöra någon form av nollpunkt i det kaos som omfamnat regionen, men i högre eller mindre grad har länder från Marocko i väst till Iran i öst drabbats. I Syrien och i delar

av Irak där den Islamiska Staten (IS) under ett par år tog kontrollen, blev resultaten av dessa krig en politisk och humanitär härdsmläta av enorma dimensioner.

Att allt detta har hänt under näsan på USA och Väst, trots mängder med varningar, säger något mycket deprimerande om hur odugligt Väst har varit i att hantera den politiska och militära utvecklingen i regionen.

Upproren i Mellanöstern kom med tiden att bli en sunnitisk islamistisk historia. De mest radikala och våldsbenägna rörelserna tog över kontrollen och resterna av mer moderata och icke-militanta rörelser antingen krossades (av islamister eller regimen) eller drevs på flykt.

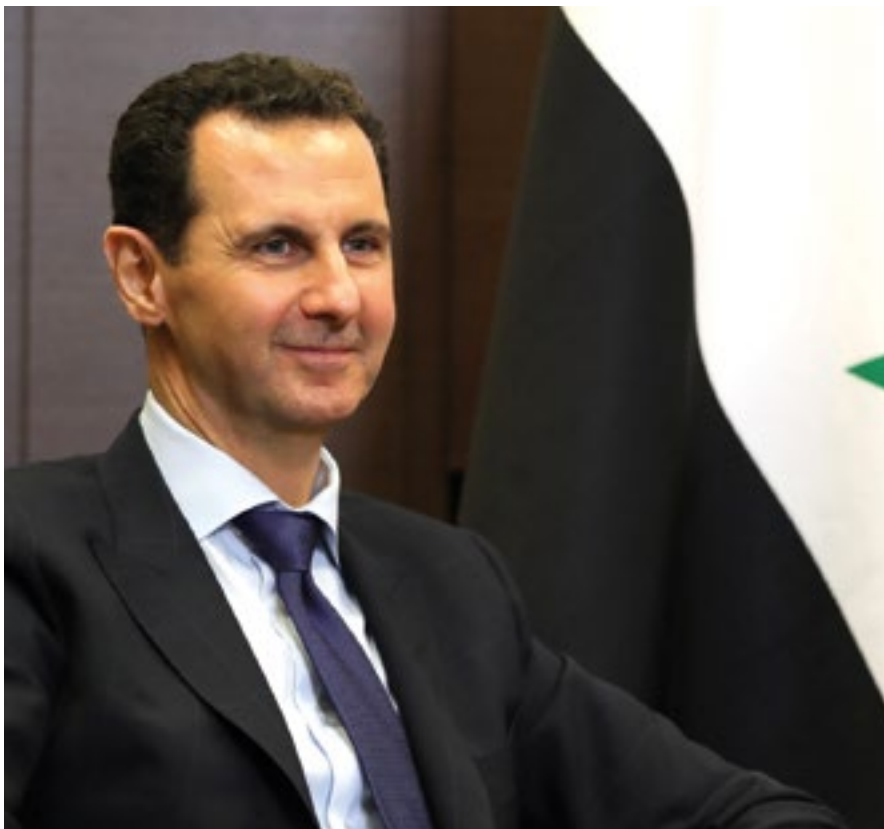
Det här hade kunnat undvikas om Väst, och framförallt USA, hade engagerat sig mer från början och hjälpt till med att stötta (även militärt) en uppbyggnad av västvänliga och mer moderata krafter. Det hade knappast lett till någon demokrati av västligt snitt (för en sådan fanns inga förutsättningar), men det hade kunnat bli mer stabila och fredligare statsbildningar. Inte minst gäller det Syrien där regimen idag med ryskt och iranskt stöd konsoliderat sin ställning, men där också alla motsättningar och splittringar längs de etniska och religiösa gränserna i högsta grad fortfarande är närvarande.

ISLAMISKA STATEN

År 2015, när IS klev fram som en aktör, vilket skedde samtidigt som Ryssland på allvar intervenerade militärt på Assadregimens sida, hade denna fragmentisering redan permanentats.

Men varken Väst, Ryssland eller Iran verkade ha förmåga att se att IS endast var ett symptom på en betydligt djupare och mer destruktiv process i regionen, nämligen kollapsen och sönderfallet hos en rad arabiska stater, de successionskrig dessa sönderfall gav upphov till, samt den dominerande roll som politisk och militant islam skaffat sig. Och alla dessa faktorer skulle överleva och fortsätta att påverka regionen (och även oss här i Väst) efter IS fall.

Det ska understrykas att IS inte är uträknat, även om man förlorat sin geografiska bas i Syrien och Irak.

*Hade Assad suttit kvar vid makten i Syrien om Väst hade agerat kraftfullt?
Foto: kremlin.ru / Wikimedia Commons.*

*Ska vi fortsatt visa ovilja och oförmåga att hantera våldsaktörer?
Foto: Musaib Mushtaq / Shutterstock.*

Tvärtom så har IS ideologiska och religiösa grundvalar visat sig starka nog att även fortsättningsvis dra till sig anhängare. Detta har lett till att grupper och organisationer etablerat sig på många andra håll, både i Nordafrika och i Mellanöstern¹. Enligt en studie från den amerikanska tankesmedjan *Center for Strategic and International Studies* (CSIS), fanns det så sent som i november 2018 fyra gånger så många militanta islamister som när IS tog över Mosul i Irak 2014. Dessutom har tusentals IS-krigare tagit sig över till Irak (och ibland vidare) när de sista IS-fästena i Syrien föll i februari och mars 2019.

Att detta alls varit möjligt är till stor del resultatet av två parallella skeenden. Dels beror det på att det så omhuldade ”internationella samfundet”, när det verkligen gäller i skarpt läge, har visat sig tämligen hjälplöst och med en distinkt oförmåga att agera i det humanitära och sociala kaos som kriget i Syrien skapat. Den liberala och demokratiska världsordning som såg ut att påbörja sitt segertåg efter 1989, då det kalla kriget tog slut och murar revs, har varit handlingsförlamat i mötet med det politiska sönderfall vi sett i Syrien och på andra håll i Mellanöstern.

Dels handlar den syriska kollapsen, och vår oförmåga att hantera den, om att den enskilt viktigaste faktorn för en liberal och demokratisk världsordning, USA, inte längre spelar den roll det en gång gjorde. Maktbalansen byggde på ett USA som aktivt agerade i omvärlden och inte drog sig tillbaka i en isolationistisk bubbla. Förändringen inleddes under President Obama (*don't do stupid stuff!*) och har accentuerats under President Trump (*America first!*). Resultatet är att diverse

potentater har fått fritt spelrum att agera som de vill, utan rädsla för några alltför svåra konsekvenser. Putin, Erdogan, Rouhani och Assad har alla funnit att de som utmålade sig själva som försvarare av universella humanitära värden, nämligen EU och USA under tidigare regeringar, helt saknar mod och vilja att ta till vapen när dessa värden hotas. I synnerhet har president Assad, i skydd av ryskt flyg och Iranstödta shiamiliser (från Afghanistan, Pakistan och Libanon), på ett effektivt sätt kunnat utnyttja denna situation genom att applicera brutala metoder (utformade i mitten på förra seklet) för att krossa motstånd och säkra sin makt.

Putin, Erdogan, Rouhani och Assad har fått fritt spelrum.

Det är kanske i Västs ångestladdade handvridande, när dessa brutala metoder används för att bomba sjukhus och marknader, som impotensen i det förment liberala och demokratiska Väst blir som tydligast. Ett Väst som trodde att internet, youtube och sociala mediers ständiga närvaro och möjlighet att snabbt informera om övergrepp och skändligheter, skulle hindra despoter från att agera av rädsla för att bli ”outade”. Men det visade sig att Assad och andra mycket väl förstod dessa ”nya” medier, och att de faktiskt inte spelade någon roll alls för att hindra brutala övergrepp.

VÄST PÅ NEDGÅNG

På samma sätt som president Putin hanterat Ukraina – ett litet steg i

taget, och om inget händer, ett steg till – har Assad i Syrien tagit till sig erfarenheten av ett Väst som förvisso kan ”talk the talk” men inte ”walk the walk”.

Det här har också visat sig när det gäller islamism, både de militanta och icke-militanta varianterna. De senaste åren har med all önskvärd tydlighet demonstrerat vad som händer när dessa krafter negligeras eller ses som alternativa politiska vägar, även i ett sekulärt demokratiskt sammanhang, som i Sverige. Vår oförmåga och även ovilja att konfrontera dessa potenta ideologier, som ligger till grund för så mycket av våldet i Mellanöstern och terrorn i Europa, har gjort att Sverige står mycket dåligt rustat när det gäller att hantera eventuella återvändande IS-terrorister. För detta finns inte ens en fungerande lagstiftning.

För drygt hundra år sedan summerade en tidigare republikansk president i USA, Theodore ”Teddy” Roosevelt, sin utrikespolitisk som att ”speak softly and carry a big stick”. Vi har nu självförvållat hamnat i en situation där nödvändigheten av att kunna försvara våra grundläggande värderingar är satt på undantag. Och det var vi själva som banade väg för den situationen. Vill det sig illa kan detta bli vårt arv.

Magnus Norell är *Adjunct Scholar* vid *The Washington Institute for Near East Policy* i Washington DC, samt *Senior Policy Advisor* vid *The European Foundation for Democracy* i Bryssel.

macmagnus@hotmail.com

¹ För mer om detta se: Eric Schmitt, *Two Decades After 9/11, Militants Have Only Multiplied*, *New York Times*, 20 november, 2018, <https://nyti.ms/2DBia6P>.

Svenskar löser uppgiften

Delar av den svenska styrkan i Mali patrullerar med FN-polis i Timbuktu och samverkar med lokalbefolkningen om säkerhetsläget. Foto: Anna Norén / Försvarsmakten.

*Under tiden i Mali uttryckte lokalbefolkningen så gott som dagligen tacksamhet över att svensk militär fanns på plats, skriver **Monica Lindman**.*

Gustaf är en av de många svenska soldater som varit i Mali. Han delar gärna med sig av sina erfarenheter och understryker hur viktigt det är att alltid göra sitt bästa. Han berättar stolt om berömmet från maliska befattningshavare som tycker att svenskarna sticker ut och är bra på att lösa sin uppgift. Han lyfter också fram de starka känslomässiga band som han fick med den grupp som han levde så sammansvetsat med under ibland tuffa omständigheter.

– Vi kom varandra nära och våra gemensamma upplevelser och erfarenheter kommer vi att bära med oss resten av livet, säger Gustaf.

Han tycker därför att det är viktigt med återträffar, inte bara de som

arrangeras av Försvarsmakten sex månader efter insatsen, utan lika viktigt är det att själv ta initiativ till att träffas.

Svenskarna sticker ut och är bra på att lösa sin uppgift.

– Det tar lång tid att återhämta sig efter en insats och då är det bra att få träffa andra som är i samma båt och som du kan dela dina tankar, erfarenheter och upplevelser med. I min grupp var vi åtta stycken, och vi styr upp egna återträffar. Hela

min grupp har träffats igen, och det är mäktigt att känna hur nära vi står varandra, säger Gustaf.

TUFFT I SLUTET AV INSATSEN

När han berättar om sin tid i Mali är han öppen och i sättet att förmedla sina egna upplevelser av insatsen.

– Det var en otroligt spännande och givande tid, men i slutet av insatsen var det tufft när vi blev utsatta för granatbeskjutning och där några granater hamnade på campen. Det var nog det mest obehagliga jag varit med om hittills. Efter den händelsen blev vårt förband ännu mer sammansvetsat och vi sa till varandra ”vi ska komma hem lika helskinnade som när vi åkte”, säger Gustaf.

En tornskytt på en pansarterrängbil 6 "Galt" håller utkik under en rast utanför staden Goundam. Foto: Mats Nyström / Försvarsmakten.

FAKTA MALI

Sverige deltar med drygt 250 soldater i FN-insatsen MINUSMA som står för United Nations Multi-dimensional Integrated Stabilization Mission in Mali. Insatsen utgår från Camp Nobel utanför Timbuktu. Förbandets huvuduppgift är att bedriva underrättelseinhämtning i landets norra delar. Styrkan ska bland annat verka för stabilisering av större tätbefolkade områden, skydda civil- och FN-personal samt ge stöd för att skapa förutsättningar för humanitärt bistånd.

Källa: Försvarsmakten

Själv drabbades han av stressymtom cirka fem veckor efter hemkomsten. Han upplevde tryck över hjärtat och i mellangärdet och fick uppsöka Vårdcentralen. De hittade inte något fysiskt fel på honom, men när han berättade om sin utlandstjänst fick han en remiss till en KBT-terapeut för att bearbeta sin stressreaktion. Han gick därefter i terapi i tio veckor.

POLISHÖGSKOLAN

Efter hemkomsten, då Gustaf väntade på besked angående sin ansökan till Polishögskolan i Växjö, arbetade han som ordningsvakt. Idag studerar han till polis och trivs fantastiskt bra.

– Att bli polis har varit ett långsiktigt mål för mig och jag känner att jag hamnat rätt. Jag är otroligt nöjd med vardagen och det är mycket som fallit på plats om vad som är viktigt i livet, säger Gustaf.

LEDARE OCH KAMRAT

Erfarenheterna från utlandsinsatsen har lärt honom mycket om hans egen förmåga att lösa en uppgift

och att göra det så bra som möjligt. Gustaf märker att han har stor nytta av sina lärdomar och erfarenheter från Mali i sin utbildning.

– Jag har lärt mig mycket om ledarskap och skillnaden mellan att vara ledare och chef och hur viktigt det är med ett gott kamratskap, säger Gustaf.

Vi ska komma hem lika helskinnade som när vi åkte.

Han nämner hur svårt det var när familjens hund blev sjuk under utbildningen inom Försvarsmakten och den 13-åriga fyrbenta familjemedlemmen fick avlivas.

– Jag tyckte det var skitjobbigt och var självklart ledsen. Det märkte mina kamrater och när jag berättade möttes jag av respons och medkänsla av alla. Att vara ärlig med hur du känner dig är en strategi

som jag nu tillämpar i min vardag och att ta tag i problemen när de dyker upp, säger Gustaf.

SVENSKARNA STICKER UT

Under tiden i Mali träffade han lokalbefolkningen så gott som dagligen och fick möta deras tacksamhet över att svensk militär fanns på plats.

– Bland det häftigaste jag fick höra från maliska befattningshavare var att "det finns MINUSMA och så finns det svenskar". Vi sticker ut när det gäller att lösa vår uppgift, säger Gustaf stolt.

Han ser därför bara positivt på sin utlandserfarenhet.

– Varje gång jag har kontakt med någon av mina kamrater från gruppen i Mali så pratar jag med någon som förstår, eftersom de gått igenom samma saker som jag har gjort, avslutar Gustaf.

Monica Lindman är redaktör och projektledare för Invidzonen.

monica@invidzonen.se

*En plutonchef ger order till
sina gruppchefer inför patrull-
ering i staden Goundam i Mali.
Foto: Mats Nyström /
Försvarsmakten.*

Efterlyst – djupare analys och slutsatser!

*Behovet finns att göra en nödvändig och ännu djupare analys, som bygger på att i värsta fall kan utomordentligt extraordinära händelser inträffa i närtid. Då gäller det att först se till att funktioner som har med överlevnad och lösandet av de fundamentala uppgifterna fungerar, skriver **Anders Brännström**.*

Det första numret 2019 av Vårt Försvar ägnas i hög grad åt totalförsvaret. Bland annat skriver Kristina Syk förtjänstfullt om kommunernas fundamentala betydelse för totalförsvaret. Hon utgår i resonemanget från överenskommelsen mellan MSB (Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap) och SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) om hur ekonomiska medel avdelats för att lösa tre uppgifter: säkerhetsskydd, kompetensutveckling och krigsplacering av personal. Så långt är allt väl men sen kommer den märkliga meningen ”Men vi som har totalförsvarglasögonen på oss kan se att de tre initiala uppgifterna i dagsläget är alldeles tillräckliga.”

Kan det verkligen vara rätt slutsats? Krävs inte en djupare analys för att hitta rätt?

GENUINA OSÄKERHETER

Om det vore så att skogsbränder, solstormar, översvämningar, kärn-

kraftsolyckor, terroristattacker och krig var många år bort i tiden, kunde man dra samma slutsats som Syk. De tre kraven från MSB och SKL är lätta att förstå, mätbara och lätt att koppla till planeringscykler och ekonomiska utfästelser. Om allt elände låg långt bort i tiden skulle det vara rätt att systematiskt börja tillväxa, bli bättre och bättre för varje år, och när vi var klara skulle vi vara rustade att möta alla tänkbara situationer.

Det är
bråttom!

Verkligheten är ju i stället den att terroristattacker kan inträffa i Sverige precis vilken sekund som helst. Varje år drabbas vi av allvarliga påfrestningar på grund av

klimatet. Expertisen bedömer att främmande makt har kapacitet att militärt angripa oss, och vi är tack-samma för att vi hittills inte har uppfattat några intentioner i den riktningen. Många bedömare anser att det redan nu pågår ett angrepp mot oss i cybervärlden.

Vilken är då den djupare analysen och slutsatsen som vi behöver dra?

AVGÖRANDE FAKTORER

Det finns några faktorer som mänsklighetens historia har visat oss är viktigare än andra i situationer som den vi nu befinner oss i. Dessa faktorer utgörs av ledningsförmåga, nätverk och motståndskraft. Om en kommun har ledningsförmåga kommer den att kunna lösa alla uppgifter som tillgängliga resurser medger. Om inte ledningsförmåga finns kommer den att misslyckas, även om all personal vid kommunen är krigsplacerad. Har en kommun ett nätverk, så att den kan få hjälp utifrån, kommer den att lyckas

bemästra även extraordinära situationer. Utan ett bra nätverk kommer den att misslyckas, även om samtliga politiker och kommunanställda har betyg A i totalförsvarskunskap. Har en kommun och dess invånare motståndskraft kommer de inte att ge upp utan hårda ut, även under synnerligen påfrestande situationer. Finns inte motståndskraft kommer hela verksamheten att kollapsa, även om alla åtgärder enligt den nya säkerhetslagstiftningen har genomförts till punkt och pricka.

BEREDDA HÄR OCH NU

Syftet med den här artikeln är inte att förringa de åtgärder som MSB, SKL med flera har angivit, tvärt om. Avsikten är snarare behovet av att göra en nödvändig och ännu djupare analys som bygger på att i värsta fall kan utomordentligt extraordinära händelser inträffa i närtid. Då gäller det att först se till att funktioner som har med överlevnad och lösandet av de fundamentala uppgifterna fungerar. Jag har lyft fram ledningsförmåga, nätverk och motståndskraft. Jag återkommer gärna i kommande nummer av Vårt Försvar om hur det kan uppnås.

Det är bråttom! Vi kan redan under 2019 utsättas för extrema påfrestande situationer. Då räcker det inte med att göra saker rätt utan vi måste också göra rätt saker.

Anders Brännström är generalmajor, tidigare arméchef och numera strategisk rådgivare hos Basalt AB.

Andersbrannstrom56@gmail.com

Individens motståndskraft är en förutsättning för att klara mycket svåra situationer. Foto: Mats Nyström / Försvarsmakten.

Ledningsförmåga är en avgörande kommunal angelägenhet. Foto: Highways Agency / Wikimedia Commons.

Försvar för friheten

Att i Sverige få leva som vi vill, älska vem vi vill, tro på vad vi vill samt att säga och tycka vad vi vill är idag självklart. Vi ser inte längre hur vi skulle kunna berövas dessa fri- och rättigheter, och inser därför inte heller att de skulle behöva skyddas och försvaras. Att ingen lägger sig i våra fria och hemliga val, att våra politiker åtnjuter ett jämförelsevis högt förtroende och att media är fria och oberoende tar vi också för givet.

Valfrihet, förtroende, transparens. Grunderna för ett starkt och öppet demokratiskt samhälle. Men – tänk om det inte är självklart och givet?

Idag finns det enligt The Economist bara 19 länder (av 293) som lever upp till definitionen ”full democracy”. 19 länder! Det är endast 4.5 procent av världens befolkning. Dessutom är trenden nedåtgående. Det är särskilt yttrandefriheten som är i fara.

Det är nu mer än 200 år sedan vårt land senast var i krig med en annan nation. Det är något att vara tacksamma över. Under denna fredliga period har vi utvecklat vår välfärd, vårt demokratiska samhälle och vår rättsstat. Det har tagit lång tid att bygga upp. Allt kan dock, om vi inte är uppmärksamma, raseras på kort tid. De senaste årens terroristattacker, cyberangrepp, propagandaspridning och desinformation visar tydligt att det finns de som vill utnyttja vårt öppna samhälle för att splittra, polarisera och destabilisera. För att skrämma oss till tystnad, till passivitet och till misstro. Ett samhälle där vi inte litar på varandra är ett svagt samhälle.

Vi måste inse att vårt sätt att leva är ifrågasatt och under angrepp! Vi måste också förstå konsekvenserna om det tas ifrån oss. Det är dags att bestämma oss för hur vi vill att vårt samhälle ska se ut och hur vi fortsatt vill leva våra liv. För om vi inte bestämmer oss, finns det risk för att någon annan gör det åt oss.

Vårt öppna samhälle är en styrka, vårt förtroende för varandra likaså. Lägg till för många till källkritik och vi har några av de främsta vapnen mot propaganda. För det är du och jag – Sveriges invånare – som med våra smartphones står i frontlinjen i det krig som just nu förs.

Frågan om vad som är värt att försvara är större än politik, det handlar om existentiella frågor. Och vi har alla ett ansvar.

Grundtanken med det svenska totalförsvaret är att vi alla, utifrån vars och ens förmåga och möjlighet, tillsammans bidrar till försvaret av våra mänskliga fri- och rättigheter, till upprätthållandet av våra demokratiska institutioner och vår statssuveränitet.

Politiker, journalister och myndighetsföreträdare har ett ansvar att förvalta det existerande förtroendekapitalet. Alla invånare har ett ansvar för att inte sprida desinformation och propaganda. Vi måste alla bidra till att vaka över och värna om våra demokratiska grundvärden. Vi får aldrig bli passiva åskådare. För i ett litet land är det sammanhållningen, internt och tillsammans med andra länder och kulturer, och den gemensamma insatsen som utgör skillnaden mellan att gå under eller att i någon form bestå.

Att skydda och försvara våra friheter och vår rätt att leva som vi vill, älska vem vi vill, tro på vad vi vill samt att säga och tycka vad vi vill, är vårt allra största gemensamma ansvar. Om det värsta skulle hända är det också något som vi anser är värt att dö för.

Bengt Axelsson är strategisk rådgivare, Centrum för totalförsvaret och samhällets säkerhet (CTSS) vid Försvarshögskolan och brigadgeneral.

bengt.axelsson@fhs.se

Jenny Deschamps-Berger är chef för Enheten för analys, Centrum för totalförsvaret och samhällets säkerhet (CTSS) vid Försvarshögskolan.

Jenny.Deschamps-Berger@fhs.se

*Bengt Axelsson. Foto: Rickard Kilström.
Jenny Deschamps-Berger. Foto: Försvarshögskolan.*

Foto: Försvarshögskolan.

Ny styrelsemedlem

Hans Granlund tjänstgör för närvarande som chef för Militära programledningen vid Försvarshögskolan (FHS). Militära programledningen ansvarar för planering och utveckling, genomförande och uppföljning av både de grundläggande och de högre militära utbildningarna vid FHS. För närvarande är Hans tillika tillförordnad vicerektor för FHS.

Hans har en lång historia vid förutvarande KA1/Amf1 som avslutades med bataljonschefskap för Amfibiebataljonen och krigsförbandschef 1.amfbat 1999–2001. Efter det har han utbildats vid Amerikanska Marinkårens högre chefsutbildning i Quantico VA. Hans har tjänstgjort vid dåvarande Marinledningen, FMV, i Högkvarteret där hans senaste jobb var som stabschef först för Marintaktiska Kommandot och sedan för insatsledningen, i utlandsstyrkan. Närmast kommer han ifrån en tjänstgöring vid Sveriges ambassader i Washington respektive Mexiko City samt vid Natos strategiska högkvarter och US Joint Staff i Norfolk Virginia.

Hans är ordinarie ledamot i Kungliga Örlogsmannasällskapet sedan 2004 och sedan 2019 ordförande i Vapenbröderna, Sveriges äldsta militära kamratförening.

Hans är gift med Annica, bor i Stockholm och har en son som för närvarande genomför sin värnplikt i Flottan.

Stöd AFF - Bli medlem nu!

För 300 kronor/år får du fyra nummer av Vårt Försvar och kallelser till föreningens aktiviteter (t o m 25 år är medlemsavgiften 100:-).

Inbetalning sker till plusgiro 12711-8
alt bankgiro 482-8885 eller Swish 1234656641.

Ange:

Namn

Adress

Telefon

E-postadress

Ålder

**Mer information finns
på föreningens hemsida**

www.aff.a.se

FÖR FRED, FRIHET, FRAMTID

Allmänna Försvarsföreningen, aff, är en ideell förening som har genomfört verksamhet och publicerat denna tidskrift sedan 1890!

aff är fristående från myndigheter och politiska partier och föreningens ändamål är att aktivt delta i den säkerhets- och försvarspolitiska debatten genom föredrag, diskussioner och seminarier i syfte att främja Sveriges förmåga att möta såväl militära som andra former av samhällshot.

Sverige är värt att försvara

